"DRAUGAS"
LITHUANIAN DAILY FRIEND
TERMS OF SUBSCRIPTIONS
One Year $5.00
Six Months $3.00
Thursdays Edition $2.00
DRAUGAS PUBLISHING CO., Inc.,
1800 W. 46th St., Chicago, Illinois.
Phone McKinley 6114, Establ. 1908

DRAUGAS
LITHUANIAN DAILY FRIEND

SECOND EDITION
ANTROJI LAIDA

Published and distributed under permit (No. 468), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Chicago, Ill. By the order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

KAINA PRICE 2 CENTAI CENTS | CHICAGO, ILLINOIS, ŠEŠTADIENIS, RUGSĖJIS (SEPTEMBER) 20 D., 1919 M. | METAI-VOL. IV. No. 222
ENTERED AS SECOND-CLASS MATTER MARCH 31, 1916, AT CHICAGO, ILLINOIS UNDER THE ACT OF MARCH 3, 1879.

Daugiau Pusės Milijono Darbininkų Palies Streikas

Darbininkai pasirengę kovon už savo teises

PLIENO DIRBTUVIŲ DARBININKŲ STREIKAS.

Jis palies daugiau pusės milijono darbininkų.

New York, rugs. 20.—Plieno dirbtuvių darbininkų streikas, abelnai imant, palies 515,000 darbininkų.

Iš tų plieno korporacijoje yra 268,710. Iš jų 60,741 darbininkas turi šėrų kompanijose.

Plieno korporacija 1918 metais tik vienomis algomis yra išmokėjusi $452,663,524.

Žemiau parodomas skaitlius darbininkų svarbesnėse geležies ir plieno kompanijose visoj šalyj:

United States Steel Corporation	268,710
Bethlehem Steel	93,000
Midvale Steel & Ordinance	40,000
Crucible Steel	35,000
Jones & Laughlin	20,000
Republic Iron and Steel	14,668
Youngstown Sheet and Tube	13,500
Lackawanna Steel	12,015
Inland Steel	12,000
Viso	513,893

Iš tų kokia dalis gal nestreikuos. Nes ne visi darbininkai suorganizuoti. Bet kuomet nedirbs didžiuma, nebus darbo nei mažumai.

Plieno korporacijos galva Gary nieko nesako apie generalį streiką. Jis tyli prieš ošiančią audrą.

PLIENO DIRBTUVIŲ DARBININKAI PASIRENGĘ STREIKAN.

Nacijonalėj kvateroj verda darbas.

Pittsburgh, Pa., rugs. 20.—Nacijonalio komiteto organizuoti geležies ir plieno dirbtuvių darbininkus čia vyriausioj kvateroj darbas tiesiog verteverda. Visu spartumu darbuojamasi ateinantį pirmadienį išryto pakelti streiką, kurs turėtų atnešti vaisius organizuotiems darbininkams. Organizatoriams ir kitiems darbininkų vadams tuo tikslu išduota reikalingos instrukcijos.

Vyriausios kvateros viršininku čia yra William Foster, nacijonalio komiteto sekretorius-iždininkas. Jis kas valanda iš visur apturi žinių, jog darbininkai streiką sutinka su entuzijazmu, jog visur laikomi darbininkų susirinkimai ir nutariama neužsileisti kapitalui, bet kovoti ligi paskutinųjų už darbo žmonių teises.

Fitzpatrick Washingtone.

Nacijonalio komiteto pirmininkas, John Fitzpatrick iš Chicago, iškeliavo iš čia Washingtonan su pranešimais Amerikos Darbo Federacijos prezidentui Gompersui.

Fitzpatrick iš Washingtono, regis keliaus Chicagon. Paskui ir vėl sugryž čionai vyriausion kvateron.

Sužinota, jog už poros savaičių norima čia sušaukti visų plieno dirbtuvių darbininkų unijų atstovų suvažiavimą. Suvažiavime bus ir Am. Darbo Federacijos pildomasis komitetas.

Iš McKeesport, Pa., pranešta, kad tenai uždaryta Tinplate dirbtuvė ir 1,500 darbininkų palikta be darbo. Kompanija aiškinasi, jog pabaigimo departamente atsiradęs perdidelis išdirbimų perviršis. Bet unijos organizatoriai yra nuomonės, kad kompanija ruošiasi prie darbininkų streiko.

Kaip daug darbininkų išeis streikan.

Čia daug kalbama klausime, kaip didelis skaitlius darbininkų išeis streikan. Unijų vadai tvirtina, jog jie šiandie negali paduoti tikro skaitliaus darbininkų.

Jie pažymi, jog apskrityj tarpe Youngstown, O., ir Johnstown, Pa., sustreikuos mažiausia 200,000 darbininkų.

Plieno korporacija atkakliai tvirtina, kad iš jos darbininkų vos 15 nuoš. priguli prie unijų.

Kitką sako darbininkų vadai. Šitie pažymi, jog didesnė dalis darbininkų, ty. daugiau 50 nuoš., priguli prie unijų.

Kompanijos irgi veikia.

Plieno dirbtuvių kompanijos taippat nemiega. Yra žinių, kad kaikurios savo įstaigose pataiso streiklaužiams ir neorganizuoteims darbininkams miegruimius, sugabena daug visokių valgomų produktų. Kai-kurios kompanijos pasirupina net įvairios rųšies ginklų.

Turbut, jos mano, jog ne visi darbininkai išeis streikan. Jos tikisi, kad žymi dalis pasiliks vergauti. Be to, gaus streiklaužių. Kaip tuos, taip ki tus prisieis užlaikyti ir apsaugoti. Bet nepasiduoti organizuotam darbui.

Suprantama, toksai kompanijų manymas yra tuščias. Gal kituomet kompanijoms ir buvo lemta su streiklaužiais ir su neorganizuotais darbininkais ir toliaus varyti darbus. Bet nebus taip šiandie, apsieiškus didesniam darbininkų susipratimui.

Plieno korporacija turi fondą.

Plieno korporacija senai nujautė, kad jai nevisuomet bus galima darbininkus persekioti ir smaugti. Ji žinojo, kad galų-gale darbininkai susipras ir pakels streiką.

Tad korporacija kovai prieš darbininkus surinko milžinišką fondą—daugiau 600 milijonų dolierių.

Tas fondas įsteigtas karės metu, kuomet korporacija iš karės pelnijo milžiniškas pinigų sumas.

Bet organizuotiems darbininkams nebaisus tas fondas. Jis veikiai sutirps prieš organizuoto darbo stiprumą.

BERLYNE PIGŲS DRABUŽIAI.

Bet tik perkant už amerikoniškus pinigus.

Berlynas, rugs. 20.—Čia drabužius, ypač augštos rųšies moteriškus, galima pigiau nupirkti, kaip New Yorke, Londone arba Paryžiuje, jei mokama amerikoniškais pinigais. Tas yra todel, kad vokiški pinigai (markės) labai pigūs.

MUNICHAS TURI AMERIKOS MĖSOS.

Munich, Bavarija, rugs. 20.—Čia atvežta didelė kiekybė mėsos iš Amerikos. Tas leis vokiečiams atnaujinti reguliares mėsos porcijas vartoti.

PATARS SUTARPTAUTINTI ANGLIŲ PRODUKCIJĄ.

Amsterdam, rugs. 20. — Iš Berlyno parnešama, jog žinomas Herbert Hoover trumpoj ateityj talkininkų ekonominei tarybai paduos sumanymą sutarptautinti pasaulio anglies produkciją.

REKORDAS AUGŠTUMOJE.

Mineola, N. Y., rugs. 20. — Lakunas Roland Rohlfs aną dieną su lakstytuvu pakilo 34,500 pėdų augštumon. Tai naujas rekordas.

Jis tvirtina, kad toje augštumoje, pusseptintos mylios, buvęs smarkus šaltis—43 laipsniai žemiau zero.

LENKAI PERKIRTĘ BOLŠEVIKŲ GELEŽINKELĮ.

Zurichas, rugs. 20.—Iš Minsko lenkai praneša, kad jų kariuomenė perkirtusi bolševikų geležinkelį tarpe Kijevo ir Petrogrado.

Be to, jie sakosi progresuoją ant Dniepro, Mohilevo ir Oršos.

AIRIJOJE ATIDARYTA PASKOLOS SUBSKRIPCIJA.

Dublinas, Airija, rugs. 20.—Čia vakar atidaryta $1,250,000 paskolos subskripcija Airijos respublikos reikalams.

DARBININKŲ VADAI DUODA PASARGAS STREIKININKAMS.

Neliepia jiems piketuoti; liepia saugoties kraujo praliejimo.

Praeito ketvirtadienio vakarę suviršė 3,000 plieno dirbtuvių darbininkų So. Chicagoje turėjo susirinkimą Lincoln svetainėje (91 gat. ir Commercial ave.) streiko reikalais. Susirinkime buvo apkalbamas streikas, kurs turi prasidėti šitą pirmadienį ryte.

Internacijonalis organizatorius iš South Chicago Trades and Labor Assembly, George Buik, kalbėdamas pažymėjo:

"Kuomet pakelsime streiką, kapitalistai mus vadins bolševikais. Bet mes butinai turime ineiti tarpe kapitalizmo ir bado iš vienos pusės, iš antros—tarpe bolševikizmo ir duonos. Mes velijame but bolševikai."

98 nuoš. balsavo už streiką.

Darbininkų vadai susirinkime atsakydami plieno kompanijų viršininkams, buk tik keli žmonės esą balsavę už streiką, pažymėjo, jog 98 nuošimčiai organizuotų darbininkų balsavo už streiką.

Toji didžiuma darbininkų įgaliojo savo nacijonalį komitetą kuoveikiaus paskelbti streiką, jei nebus galima susitaikinti pavartojant kitokias priemones.

Kitas internacijonalis darbininkų organizatorius Vind kalbėdamas ragino darbininkus streiko metu saugoties visokios prievartos ir riaušių.

"Šalinkitės nuo dirbtuvių ir nuo policijos," sakė jis. "kuomet jųs pirmadienio ryte padėsite darbo įrankius. Mes turime specijalius piketninkus savo ofise (kvateroje). Jie piketuos dirbtuves. Jųs stovėkite atokiai nuo dirbtuvių.

Nebus progos pralieti kraują.

"Mes tikrai jaučiame, kad musų broliai geležinkeliečiai parems mus ir jie streiko metu į dirbtuves nepristatys nei vieno plieno tono. Tad negalės but kraujo praliejimo. Jųs to išvengsite.

"Vienatinė proga kraują pralieti yra Pittsburghas. Tenai darbininkai nepilnai suorganizuoti, ten jų susirinkimai išvaikomi. Ir tenai tad pramatomi nesmagumai.

"Mes gi čia neturime jokios baimės. Streiko pavykimas, mes manome, priguli nuo pasekmių Pittsburghe. Tenai įvyks svarbiausias nuospren dis."

Chicagos apskrityj streiko kvatiera atidaryta Federation buste, 116 West Washington gat.

MASKVOJE PASKELBTA KARĖS STOVIS.

Gelsingforsas, rugs. 20. — Bolševikų laikraštis Pravda, Petrograde, paskelbė sovieto valdžios proklemaciją, kuriaja pravedamas Maskvoje karės stovis.

Tas padaryta todel, kad kazokų gen. Mamontovo raitarija atsidurusi netoli raudonosios armijos.

AIRIJOS ARKIVYSKUPAS PASKELBIA ŽMONĖMS MELSTIES.

Belfastas, Airija, rugs. 20.—Airijos primatas, Arkivyskupas Crozer, paskelbė žmonėms ganytojinį raštą, kuriam sakoma, jog, atsižvelgiant į pastarųjų dienų nuotikius Airijoje, sekmadienis, rugsėjo 28, skiriamas ypatingoms maldoms.

MEKSIKA SUGRĄŽINA S. V. PINIGUS.

Mexico City, rugs. 19.—Meksikos pinigyno sekretorius įsakė kuoveikiaus pasiųsti per specijalį siuntėją Suv. Valstijoms 10,000 pesų, kiek S. V. yra išmokėjusios meksikonams plėšikams, kituomet išperkant savo du lakunu.

ANGLŲ LAKUNAI IR VĖL BOMBARDAVO KRONŠTADTĄ.

Gelsingforsas, rugs. 19.—Anglų lakunai praeitą šeštadienį ir sekmadienį tris kartus bombardavo iš oro bolševikų tvirtovę Kronštadtą.

Suomijos pakraščiuose buvo girdimi dideli trenksmai Kronštadte.

LLOYD GEORGE AIRIJOS REIKALE.

Robert Cecil perspėja Ameriką.

Londonas, rugs. 19.—International Brotherhood kongrese kalbėjo premjeras Lloyd George. Kalbėdamas pažymėjo turįs vilties, kad išnyksiąs kartą ant visuomet pasaulio ginklavimasis. Gi nesusipratimai Airijos su Anglija praeisią kaip nebuvę.

Lloyd George pranašo, jog Britanija atjaunėsianti po šitos karės. Šalis susilauksianti laimingos eros. Išnyksianti visokia tiranija ir pasiliksianti gyvuoti tik viena laisvė. Pasiliuosuosiąs nuo priespaudos visas pasaulis.

Cecil daro priekaištus.

Kongresė paskaityta lordo Roberto Cecil laiškas. Lordas laiške pasmerkia kares su jų išnaikinimo pasekmėmis.

Tolians jis rašo:

"Tautų sąjungos kritikai, ypač Amerikoje, išdidžiai atsiliepia į savo nacijonalį užsiginimą, argumentuodami: "Mes esame stiprųs ir galingi: pasaulį galime valdyti prievarta; mes neturime ko bijoties." Pirm karės toks šauksmas gyvavo Prusijoje."

ŠVEICARIJA VĖLINASI SU ĮSTOJIMU TAUTŲ SĄJUNGON.

Berne, rugs. 20.—Šveicarijos nacijonalės tarybos komitetas, kuris perkratinėjo tautų sąjungos klausimą, nutarė palaukti su įstojimu Šveicarijos tautų sąjungon.

PIRKITE KARĖS TAUPYMO ŽENKLELIUS (W.S.S.).

Pabaltijos Viešpatijos Susirišo Stipriu Ryšiu

BUS UŽGINTA BOLŠEVIKŲ PROPAGANDA ĮVYKUS TAIKAI.

Ryga, rugs. 20.—Galimas daiktas, kad Pabaltijos viešpatijos padarys taiką su bolševikais. Nes tasai galimumas nuolat didėja.

Iš Revelio čia sugryžo latvių premjeras ir užsienių reikalų ministeris. Tenai pasibaigė paminėtų viešpatijų konferencija.

Konferencija davė geistinų pasekmių. Pabaltijos viešpatijos padarė sutartį prieš bolševikus laikyties išvien.

Sutarimo posmai.

Latvijos, Lietuvos ir Estonijos atstovai nusprendė:

1. Nei vienai viešpatijai nedarýti atskiriai taikos su bolševikais.

2. Nestoti su bolševikais taikos tarybosna pirmiau, kol bolševikai neduos gvarantuoto pažadėjimo, kad jie po taikos padarymo liausis su savo propaganda Pabaltijos šalyse.

3. Jei įvyktų su bolševikais taika, neįsteigti jokių formalių santikių su bolševikais.

4. Padarius taiką, tarpe Rusijos ir Pabaltijos šalių turi but pravesta neutralė žemės juosta (zonas).

Daug nesmagumų su vokiečiais.

Žinomas vokiečių gen. von der Goltz su savo kariuomene nei nemano kraustyties iš Pabaltijos. Pabaltijos viešpatijos, rasi, jau seniau butų pabaigusios visus reikalus su bolševikais. Bet tai visa trukdo vokiečiai.

Talkininkai dažnai reikalauja Vokietijos atšaukti savo kariuomenę iš Pabaltijos. Bet, matyt, tie reikalavimai yra tik paviršutiniai. Nes vokiečių nepildomi.

Bulgarija Gavo Taikos Sutartį

BULGARAI BUS APKRAUTI MOKESTIMIS PER 37 METUS.

Turės atlyginti 2,500,000,000 frankų.

Washington, rugs. 20.—Valstybės departamentas paskelbė ištrauką iš taikos sutarties, kokią talkininkai vakar indavė Bulgarijos atstovams Paryžiuje. Bulgarams sutartis yra panaši Austrijos sutarčiai, abelnais ruožais imant. Daugelis skirsnių lygiai kaip Austrijos sutartyje, išėmus vardus.

Bulgarijos vakarinis rubežius pakeičiamas keturiose vietose Serbijos naudai. Gi vakarinė Trakija be jokių sąlygų pavedama talkininkų nuožiurai. Rumunijos šone rubežius pasilieka tas pat. Bet Dobrudžos stovio klausimą, bus aptartas kiek paskiau.

Sutartyje padarytos pasargos apdrausti rasines ir religijines mažumas.

Armijos turės 20,000.

Bulgarijos armija po pasirašymo po taikos sutartimi trijų mėnesių laikotarpiu turės but sumažinta lig 20,000. Armija turės but sudaryta tik iš laisvanorių. Karės laivai ir oro laivynas turi but pavesta talkininkams. Bulgarijai leidžiama turėti tik vieną dirbtuvę gaminti karės medžiagą.

Per sekančius 37 metus Bulgarija turės išmokėti atlyginimo už karę 2,500,000,000 frankų auksu.

Karės metu užgrobtus Graikijoj, Rumunijoj ar Jugoslavijoj visokius rekordus, istorinius ar dailės daiktus bulgarai turi sugrąžinti toms šalims. Gyvas inventorius turi but sugrąžintas 6 mėnesių laikotarpiu.

Anglys Jugoslavijai.

Už sunaikinimą Serbijos anglekasyklų bulgarai per penkeris metus Jugoslavijai turi pristatyti anglių po 50,000 tonų kas metai.

Bulgarija panaikina Brest-Litovske ir Bucharesto padarytas sutartis. Gi pelnytus iš to pinigus ir apdraudas sugrąžina.

SAKO, RUMUNAI SUGRĄŽINS GROBIUS UNGARIJAI.

Vienna, rugs. 20.—Iš Budapesto pranešama, jog ačių talkininkų militarinės misijos pasidarbavimui, rumunai sugrąžins Ungarijai visus grobius, kokių prisiplėšė toj šalyj.

PASIBAIGĖ KARPENTERIŲ STREIKAS CHICAGOJE.

Ilgas karpenterių streikas Chicagoje pagaliaus pasibaigė. Daugiau 100 tukstančių darbininkų šitą pirmadienį sugryž darban. Bus atnaujintas statymas namų.

Karpenteriai savo reikalavimus laimėjo. Gaus $1.00 valandoje. Kontraktas padarytas ligi gegužės 1921 metų.

Baimės yra, kad dabar kitų amatų darbininkai prie namų statymo nepareikalautų daugiau mokėti ir nesustreikuotų.

RUGSĖJO 20, 1919 M.

Chicago.—Gražus oras šiandie; rytoj gali but lietaus; vidutinė temperatura.

"DRAUGAS"

LITHUANIAN DAILY FRIEND
Published Daily Except Sundays by DRAUGAS PUBLISHING CO., Inc., 1800 W. 46th St., Chicago, Illinois.

TERMS OF SUBSCRIPTION
One Year $5.00
Six Months $3.00
Thursday's Edition $2.00

Advertising rates on application

At NEWS-STANDS 2c A COPY

LIETUVIŲ KATALIKŲ DIENRAŠTIS

"DRAUGAS"

Eina kasdien išskyrus nedėldienius.

PRENUMERATOS KAINA:
Metams $5.00
Pusei Metų $3.00

Prenumerata mokasi iškalno. Laikas skaitosi nuo užsirašymo dienos ne nuo Naujų Metų. Norint permainyti adresą visada reikia prisiųsti ir senas adresas. Pinigai geriausia siųsti išperkant krasoje ar exprese "Money Order" arba įdedant pinigus į registruotą laišką.

"DRAUGAS" PUBLISHING CO.
1800 W. 46th St., Chicago, Ill.
Telefonas McKinley 6114

Kun. Laukaičio Veikimas.

Iš pradžių buvo pasklidęs gandas, buk kun. Laukaitis atvažiavo iš Lietuvos, kaipo jos įgaliotinis. Kun. Laukaitis yra įgaliotas, tik ne valdžios Lietuvoje, o pačių žmonių, ypač draugijų, platinančių apšvietą mųs tėvynėje.

Daug nelaimių perkentėjusi Lietuva norėtų leisti jaunuomenę į mokslus, o pinigų truksta. Kun. Laukaitis atvažiavo į Ameriką ieškoti pagelbos Lietuvos mokykloms.

Jam rupi visos mokyklos, bet labiausiai tos, kurios yra tėvynės pakraščiuose. Tenai lenkai stato savo gimnazijas, vilioja į jas lietuvių vaikus, papigina jiems mokslą, dykai ar pusdykiai duoda knygų, garbina Lenkiją, pažymi Lietuvos butas ar nebutas klaidas ir tokiu budu pritraukia jaunuomenės širdis prie savęs.

Senovėje per mokyklas lenkai paviliojo visą Lietuvos poniją, dabar nori tais pačiais budais patraukti ir likusią mųs tautos dalį.

Kun. Laukaitis iš mažų dienų kovoja už lietuvių kalbą. 1893 m. budamas seminarijoje klieriku, jis gavo bausmę kentėti už ką lietuviškai kalbėjo su klieriku Didžpinigaičiu. Kun. Laukaitis dar seminarijoje budamas veikliai darbavosi, rašydamas straipsnius į lietuviškus laikraščius, daug dirbdamas slapčioje klierikų lietuvių draugijoje. Jau 1894 m. jis parašė prakalbą į draugų išverstą vysk. Fiszer'io veikalą "Pamokslai". Tai-gi dabar yra 25 metai nuo to, kaip kun. Laukaitis dirba lietuvių literaturoje.

Ilgainiu toje pačioje Seinų seminarijoje kun. Laukaitis buvo lietuvių kalbos profesorium. Budamas vyskupo A. Baranausko kapelionu, kun. Laukaitis pasinaudojo neapsakomai brangiomis to vyskupo mokslininko žiniomis. Delto kun. Laukaitis šiandien yra vienas iš tarpo geriausių mųs kalbos žinovų.

Jis nenori, kad musų kalba išnyktų, jis nori, kad lietuviškos mokyklos ją sustiprintų ir išplatintų. Delto jis atvažiavo į Ameriką šauktis pagelbos lietuviškoms mokykloms, kovojančioms su lenkų intekme.

Kun. Laukaitis važinėja po Suvienytų Valstijų rytus. Seredoje, 24 rugsėjo jis laikys pirmą prakalbą Chicagoje, Šv. Kryžiaus parapijoje (Town of Lake). Vėliau apgarsinsime ko kioje svetainėje bus ta prakalba ir kokiu laiku prasidės.

Žmonės visur priima kun. Laukaitį kaip mylimą, laukiamą svetį. Daugelio kolonijų lietuviai net nerimauja, bijodami, kad jų neaplenktų. Jis rupinasi kiek galėdamas visus patenkinti. Chicagos apielinkėje jis bus iki 10 spalių dienai.

Socijalizmas.

Parvažiavęs iš Europos H. Hoover išpeikė socijalizmą. Negalima paniekinti nuomonę žmogaus taip giliai ištyrusio pasaulio ukės mokslą kaip Hoover'is ir tiek daug prityrusio kaip jisai. Bet nepaniekint keno nors nuomonę, tai dar nereiškia ją priimti. Mes su Hoover'iu nesiginčysime, tik pasakysime porą savo minčių apie socijalizmą.

Socijalizme reikia atskirti du dalyku: jo pažiuras į pasaulio ukės vedimą ir jo pastangas su organizavus pasaulio darbininkus paimti tos organizacijos valdžią į savo rankas.

Socijalizmo pažiuros į pasaulio ukės vedimą, vadinasi socijalizmo teorija. Ji negavo ramiai augti, kaip auga kitos mokslo teorijos. Socijalistai mažai rupinosi savo socijalę teoriją ištirti, ištobulinti, o daug rupinosi ją įkalti žmonėms. Pažiuras į pasaulio reikalus jie kreipė taip, kad lengva butų įtikti minioms. Jie vengdavo nuodugnaus klausimų apsvarstymo visais žvilgsniais.

Austrijoje, Vokietijoje ir Rusijoje buvo socijalistų mokslininkų, bet ir tie stengėsi buti praktikos vyrais, daugiau branginančiais darbininkų organizavimą už teoretišką pasaulio ukės reikalų ištyrimą. Mokslo žvilgsniu socijalizmas augščiausiai stovėjo Austrijoje. Bet ir ten didžiausias socijalistas mokslininkas pasižymėjo netiek problėmų supratimo gilumu, kiek sužinojimų to, ką socijalistai yra rašę apie kokį daigtą.

Pergyvenęs keliasdešimts metų pačiose šviesiausiose pasaulio dalyse pačiais mokslingiausiais laikais socijalizmas stebėtinai mažai ištobulino savo teoriją mokslo žvilgsniu.

Dar blogiau pasisekė socijalizmui su antruoju jo tikslu — suorganizuoti pasaulio darbininkus ir suimti tos organizacijos valdžią į savo rankas.

Aiškiai buvo matyt, kad tarptautinė darbininkų organizacija buvo daroma, bet nebuvo matyti, kas ims valdžią joje. Jei organizacija butų patekusi į geras rankas, tai butų buvę gerai, bet jai į blogas, tai nelaimė visam pasauliui, nes organizacija pirmiausiai pavergtų pačius darbininkus, kaip monarchas savo kariuomenę, o paskui su jų pagelba vergijoje laikytų visą pasaulį.

Socijalistai mėgdavo kelti o balsį "Viso pasaulio darbininkai vienykitės," bet niekas nežinojo, kokia ta pasaulinė darbininkų valdyba. Socijalizmas ją apdengdavo tamsa. Išmanantieji žmonės nepasitiki tais, kurie mėgsta tunoti tamsoje. Todel asmenys, kuriems darbininkų reikalai rupėjo ištikrųjų, prisibijojo socijalistų tarptautybės, nes negalėjo žinoti, kokios rankos sunaudos milžinišką jiegą ir kokiems tikslams.

Baugu buvo žiurėti į tą visa labiausiai delto, kad socijalistai pasirodydavo moką naudotis įvairiais triksais ir per juos pagriebti vadžias draugijose bei susirinkimuose, kur jų budavo mažuma. Jeigu iš tokių triksininkų butų išdygusi viso pasaulio darbininkų valdyba, tai pasaulio laisvė butų žuvusi.

Pavojingiausi socijalistams priešai buvo ir yra krikščionys demokratai. Jie norėjo ir nori, kad tarptautinė darbininkų organizacija butų apsaugota nuo patekimo į tamsias pavojingas rankas, ir kad socijalių klausimų teorija butų paliuosuota nuo pažalinių demagogiškų jai pačiai kenksmingų dalių, kaip ana, antichristijanizmas ir t. t.

Šita karė užkenkė socijalistams daugiau negu norėjo jų pavojingiausieji priešai. Ji sutrukdė tarptautinę socijalistų organizaciją, nes vokiečių ir prancuzų socijalistai visą nepaisydami gausybę pakreipė vieni prieš kitus, nes radikalai socijalistai, arba bolševikai, prieš daugumos socijalistus panaudojo visas žiauriasias priemones, kurias buvo įpratę vartoti prieš nesocijalistus.

Drauge su organizacijos skilimu pasirodė skilimas ir teorijoje. Aiškiausiai jis matyti tautybės ir taktikos klausimuose. Tie skirtumai pasirodė taip aštriai, jog galima spėti, kad jie siekia ir nematomas šaknis.

Mums lengva pastebėti ir pažymėti atskiras socijalizmo klaidas ir kaltes, bet mes per arti gyvename prie jo, kad galėtume išduoti galutiną ištarmę apie jį. Jis pridirbo daug klaidų ir blėdies, bet jo vertė ateityje prigulės nuo to, kaip jis pasinaudos baisiais paskutinių metų prityrimais. Veikiausiai ateityje bus ne vienas socijalizmas, o keli socijalizmai.

IŠ VILNIAUS.

Jau gana daug žinių ateina iš Lietuvos žemės, esančios po lenkais. Tos žinios dažniausiai buva atskiros susipainiojusios vienos su kitomis, išmėtytos įvairiuose pranešimuose. Mes čia jas surinkome į vieną pluoštą ir sudarėme šiokią-tokią tvarką.

Krašto valdymas.

Nuo Trijų Karalių iki pavasariui Vilnių valdė bolševikai. Paskui šitie pasitraukė, nes atėjo lenkų kariuomenė vedama generolo Pilsudskio. Užėmęs dalį Lietuvos jis apgarsino žmonėms atsišaukimą į vietinius gyventojus žadėdamas visokios laisvės, teisybės ir kitokių gerumų. Jis sakė, kad gyventojai patys apsispręs prie ko prigulės. Ypač lenkiškai kalbantieji Lietuvos socijalistai daug pasitikėjo p. Pilsudskiu.

Bet p. Pilsudskio žodžiai buvo tik žodžiai, o lenkų darbai ėjo savo keliu. Pirmiausiai į Lenkiją tapo išgabenta visa nauda, kurią lenkai atėmė iš bolševikų rankų. Tos naudos buvo daugiau negu milijardo markių vertės. Ji, žinoma, nebuvo bolševikų atgabenta iš kitur, o tik surinkta Lietuvoje. Ta nauda dabar pateko lenkams. 8 gegužio karinė lenkų valdžia sustabdė darbą lietuvių dirbtuvėje vardu "Vilija". Darbininkai tapo išskirstyti. "Vilijos" sandėliuose buvo medžiagos už 183,000 rublių. Tą visą medžiagą lenkai išsivežė sau. Dirbtuvėje liko jos vedėjas ir du sargu. 7 liepos, vedėjo nesant namie lenkų Likvidacijos Komisija atvyko į dirbtuvę. Sargai nenorėjo įleisti, bet komisija pasakė, kad pats dirbtuvės vedėjas ją užkvietęs. Tat buvo netiesa. Komisija įėjus vidun surašė visa kas buvo ir paėmė parašą nuo sargų, kad dabar rupestingai saugos surašytąjį turtą. Tokis apsėjimas rodo, kad komisija žada konfiskuoti "Vilijos" nuosavybę.

Administracija.

Tos lietuviškos, baltgudiškos ir ukrainų žemės, kurias pasisekė lenkams užimti, tapo paglemžtos po Lenkijos valdžia. Jos vadinasi "Kresy Wschodnie", t. y. rytiniai Lenkijos pakraščiai. Lenkija toms šalims valdyti paskyrė p. Jerzy Osmolowski. Jis vadinasi generaliu kamisorium. Tas ponas, kalbėdamas su Varšavos dienraščių įgaliotiniais namuose No. 2 prie Kredito gatvės pasakė, kad jo valdžiai pavestosios žemės yra dvejopos. Podole ir Volinija neabejotinai prigulėsiančios Lenkijai ir su jomis taip apseinama, kaip su nuolatine Lenkijos dalimi. Apie lietuviškasias žemes ėsama abejonės. P. Osmolowski's dar kalbėjo, kad baltgudžių tautinis susipratimas esąs silpnas, ir kad jis galys išnykti. P-nas Generalis Kamisorius kalbėjo taip, jog galima buvo suprasti, kad jis to baltgudžių ištautėjimo nenorėtų.

Lietuvos dalies valdymas lenkams per porą mėnesių, sako, atsėjęs apie 200 milijonų markių. Tam tikslui jie nesunaudojo turtus atimtus iš bolševikų, tik dėjo mokesčius ant žmonių.

Vilnius su apielinkės lietuviškomis žemėmis sudaro tamtikrą apskritį. Jo viršininku lenkai paskyrė p. K. Niedzialkowskį, sulenkėjusį ukrainą. Po jo valdžia yra taip-gi ir visos mokyklos Vilniuje bei apskrityje.

Teismai.

Įsakymu iš Varšavos Vilniuje tapo atidarytas lenkiškas apyrubės teismas. 16 liepos, 1919 m., tapo apgarsintas įstatymas, kad oficijalė teismų kalba yra lenkiška, bet turintiems reikalus yra valia kreiptis į teismą raštais sustatytais vietinėmis kalbomis ir vartoti tas kalbant teismo posėdžiuose.

Lietuvių leidžiamas lenkų kalboje laikraštis "Głos Litwy" (Lietuvos Balsas) patalpino straipsnį apie teismus ir užtatai tapo patrauktas teisman. Dienraščio redaktorė p-lė Aldona Czarneckaitė gavo sėdėti septynias dienas už tą straipsnį.

Kariuomenė.

Generolas Pilsudski skaitosi Lenkų viešpatijos ir jos kariuomenės vadas. Vietinė kariškoji valdžia yra rankose generolo leitenanto Szeptyckio. Jis yra drauge komendantas visos Lenkų kariuomenės, esančios Lietuvoje ir Baltgudijoje. Po jo valdžia yra generolas Śmigly-Rydz, pirmos legijonų divizijos komendantas.

Reikia pripažinti, kad karinė lenkų valdžia nepavelija kareiviams buti plėšikais. Jan Pawlaczek, Kazimierz Wysocki ir Jan Napierala lenkų kareiviai 18 d. liepos ant viešo kelio iš Širvintų į Vilnių apiplėšė žydą Irškį Feiną, atimdami iš jo 3,000 rublių. Tie kareiviai tapo sugauti, 20 liepos kariškame teisme pripažinti kaltais. Ant rytojaus 21 liepos Jan Pawlaczek tapo sušaudytas, o kitu du pasmerkti į kalėjimą, nes juodu dar neturėjo dvidešimties metų. Sušaudytas tapo taip-gi iš Žemaitijos bajorų kilęs bolševikas Alfonsas Jankauskas. Anapus Švenčionių lenkams pasidavė raudenarmiečių pulkelis. Jis atvedė lenkams surištą Jankauską. Tas, budamas bolševiku, buvo liepos išžudyti Švenčionių Komitetą. Pasmerktas sušaudyti Jankauskas atliko išpažintį ir drąsiai pasidavė mirčiai.

Spauda.

Stipriausia Vilniuje spauda dabar yra, žinoma, lenkiškai imperijalistiška. Tos pakraipos yra trys dienraščiai: "Nasz Kraj" (Mųs šalis), 'Dziennik Wilenski" (Vilniaus Dienraštis) ir "Ziemia Vilenska" (Vilniaus Žemė). Žymiausi tų dienraščių vedėjai yra iš Petrogrado parsikraustę ponai Jan Obst ir Illasko. Pastarasis ilgus metus darbavosi prie lenkiško "Kraj" ir "Dziennik Peterburski." P-nas Obst įkurė ir redagavo smarkiai endekišką mėnesinį lenkų laikraštį. Tuodu ponai gerai išmoko naudotis rusiškomis ištautinimo priemonėmis.

Turi ir lietuviai savo laikraščių Vilniuje: du išeina lietuvių kalboje ir du lenkų kalboje. Jau minėjome "Glos Litwy." Jis yra dienraštis, redaguojamas neva bepartyviškai, bet kartais įkanda ir kunigus ir pačią Kauno Tarybą. Tos pačios dvasios yra ir lietuviška "Nepriklausomoji Lietuva".

Katalikų dvasioje išeina laikraštėlis "Aušra" ir lenkiškas "Nasza Ziemia" (Musų Žemė). Visi keturi šitie laikraščiai laikosi lojališkumo su lenkais, bet naudojasi, kiek gali spaudos laisve, idant apgintų Lietuvos neprigulmybę ir čielybę. Jie rašo, kad Vilnius turi priklausyti Lietuvai, jie kritikuoja lenkų valdžios darbus, kenksmingus Lietuvai.

Prieš bolševikams ateisiant lenkai socijalistai Vilniuje turėjo du laikraščiu: "Przelom" (Perversmė) ir "Internacjonal" (Tarptautybė). Bolševikai tuodu laikraščiu panaikino. Juodu kelis mėnesius tylėjo ir lenkams užėjus. Pabaigoje liepos mėn. "Przelom" vėl pradėjo išeidinėti. Pirmutiniame numeryje jis nusiskundžia, kad bolševikai nepakentė kitokios minties žmonių, kad sistematiškai rusifikavo Vilnių ir Lietuvą. "Przelom" išreiškia savo nuliudimą, kad Pilsudskis apvylė; daug žadėjo, o pasirodė esąs lenkų imperijalistas.

Nelaimingi baltgudžiai. Jų laikraštis "Bielaruskaja Dumka" (Baltgudžių Mintis) nepasiskubino pranešti lenkų vyriausybei apie redaktoriaus bei leidėjo permainą ir neįdėjo vieno valdžios pranešimo. Užtatai tas nelaimingas laikraštis tapo nubaustas tukstančiu markių. Bausmę uždėjo apskričio viršininkas p. K. Niedzialkowski. O taip nesenai p. Osmolowski, Niedzialkowskio viršininkas, buvo išreiškęs geismą, kad baltgudžių tautinis susipratimas nežutų. Matyt lenkų darbai stačiai priešingi jų žodžiams, kada tie žodžiai buva gražųs.

Cenzura.

Vienu tarpu endekiški Vilniaus laikraščiai prasimanė, kad lietuvių valdžia Kaune

(Tąsa ant 3 pusl).

P. K. BRUCHAS

Viena iš Didžiausių Lietuviškų, Jubilieriškų Krautuvių.

Musų krautuvė yra pripildyta naujausios mados tavorų. Laikrodeliu, žiedu, branzalietų, kolonikų ir visokiu, kitokiu dalyku.

Musų budas yra užganėdijimas lygiai del visų. Visas tavoras yra gvarantojamas ir kuo geriausias patarnavimas visiems.

P. K. BRUCHAS
3321 So. Halsted St. Chicago, Ill.

Knygų Mylėtoju ir Skaitytoju Domai!
Turime gerą išteklių šių knygų:

1. Apie Katalikų Tikybos Tikrybę ..... 30c.
2. Patarmės Moterims ..... 15c.
3. Krikščionybė ir Moteris ..... 5c.
4. Gyvenimas Šv. Stanislovo ..... 20c.
5. Girtuoklio Išpažintis ..... 20c.
6. Katra neišmanė? Ši knyga pravarti teatrų lošėjams. Labai lengva sulošti ..... 5c.
7. Marksas Antrasis ..... 8c.
8. Ara yra Dievas? ..... 5c.
9. Giordano Bruno ..... 5c.
10. Koperninkas ir Galilėjus ..... 5c.
11. Į socijalistų rojų ..... 5c.
12. Socijalistų norai ir darbai ..... 5c.
13. Revoliucijonierių tarpe ..... 5c.
14. Apie Apšvietą ..... 25c.

Dangaus Karalienė, padavimai apie Sv. Paną Mariją 75c
Teisių Vadovas ir patarėjas. Nurodo, kaip daryti kontraktus, išimti patentus, kaip tapti Amerikos piliečiu ir kitus naudingus dalykus 50c
Scenos įvairumai 40c
Dangus brangus. Yra tai lengvi, gražųs scenos vaizdeliai. Pasiulomas teatrų mėgėjams. Kaina 20c
Rudens Aidai. Eilės Adomo Jakšto 35c
Rutelė musų dainose. Gražus išaiškinimas apie Lietuvos mergaičių mylimą rutelę. 15c
Aušiant. Eilės J. Mikuckio. 35c
Krimo Sonetai. Gražios eilės M. Gustaičio. 25c
Vamzdys. Eilės. 15c
Amžiaus galas Ponsko Piloto, kuris buvo sudžia Viešpaties. 10c
Revizorius, penkių veiksmų komedija. 50c
Robinzono Gyvenimas ir jo nelaimės. Labai graži kalba vartota šioje knygoje 80c
Vytauto Koncertinis Maršas, atminimui garsaus didvyrio ir kryžiokų pergalėtojo ties Žalgiriu. 55c
Nemuno Vilnys, valcas iš lietuviškų dainų. 50c

DRAUGO ADMINISTRACIJA,
1800 WEST 46-th STREET, CHICAGO, ILL.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS.

Dzieveniškis. Parašai. Šeštinėje ir Sekminėse buvo čia atvažiavę kokie tai lenkų pasiuntiniai iš Vilniaus. Užsakė žmonėms, kad sueitų pasikalbėti apie kooperacijos reikalus. Kai žmonės susirinko, tai visai apie kitą ėmė kalbėti. Papasakojo, kad jau Beniakainių ir Kaulališkio parapijų žmonės prisirašę į Lenkiją.—Ir jus dėkitės su Lenkija, tai visako turėsit: duonos, druskos, cukraus, žibalo ir bolševikai nesugrįž.—Paskui perskaitė net du adresu Lenkijai. Žmonės bijojo pasirašyti. Vis-gi kokią dešimtį prikalbino. Žmonės juos vis klausė, ar greit duos miltų. Duosim, duosim. Tuo ir pasibaigė. Lig šiai dienai Dzeviniškiečiai nesusilaukė nei duonos nei druskos. Dabar net Varšavon nusiuntė savo atstovą ieškoti duonos. Kiti ima juoktis iš tų kurie prisirašė į Lenkiją. Apie tai, kad lietuviai dabar turi savo vyriausybę Kaune ir be lenkų turi duonos ir ko tik reikia iš Amerikos, Dzeveniškio kampeliš beveik negirdėjo. Gaila. Gal iš Lietuvos greičiau gera susilauktų kaip iš Varšavos.

Naujieji Švenčionėliai. Liepos 6 d. pas mus lenkininkai paminėjo Liublino uniją. Buvo karo kapeliono kun. Oleščuko atlaikytos mišios ir pasakytas pamokslas apie uniją. Paskui karininkai ir burelis šiaip —žmonių su dviem vėliavom pasivaikščiojo miestelyj. Ant vėliavų buvo erelis su vytimi ir ant kitos Pilsudskio portretas. Miestelio viduryj vėl kalbėjo kun. Oleščukas, miestelio burmistras Makarskis ir buvusis prie bolševikų geležinkelio komisaras dvarininkas Kremeris. Šis kalbėjo lietuviškai. Dar kas ten prabilo baltarusiškai. Po jų išėjo žilas senelis valstietis ir lenkų kalba sušuko: "precz z komunizmem," "precz z unijami." Seneliui savo kalbą užbaigus, kiti nepanorėjo kalbėti. Tuo ir baigėsi lenkų šventė. Žmonėms patiko senelis, kad drįso tiesą pasakyti.

Šiaip musų krašte senos naujienos. Sunku su maistu. Lenkai ligšiol nieko nedavė. Žmonės kaip ant atlaidų traukia Kauno gubernijon, kur valdo lietuviai. Ten nusiperka ko reikia.

Kietaviškis. Vokiečių jau senai išsikraustė iš musų. Netikėtai ėmė tarškėti. Kas tai? Pasirodo atėjo lenkai. Sudundėjo lietuvių batarejos. Štai Lietuvos sunus sušuko: ginsime Lietuvą lig paskutinio kraujo lašo.

Eina musų jaunuoliai per laukelius ir pieveles, o eina vis linksmai, drąsiai, tarytum į savo seselių vestuves, pokilėlį... narsumas iš akių žiba, nes neša juos tėvynės meilė, varo juos teisybės jausmas: gins savo tėviškę sulyg Dievo teisybės. Girdis "Dzevuli padėk jiems!... Praėjo dienelė...—nutilo šaudymai, atėjo linksma žinutė: musiškiai laimėjo. Dovydas pergalėjo Galijotą, nes Dievas tvirtybių su Lietuva.

"Aušra".

PIRKITE KARĖS TAUPYMO ŽENKLELIUS (W.S.S.).

IŠ VILNIAUS.

(Tąsa nuo 2 pusl).

pirkliaujant savo tautos nepriklausomybe. Endekai žinojo, kad tai netiesa. Jei Lietuvos valdžia parsiduotų kam nors, tai pirmutiniai lenkai butų ją papirkę, kad padarytų uniją su Lenkija. Bet politikos tikslams žmonės moka meluoti.

Melui pamato davė tas atsitikimas, kad į Kauną atvažiavo kunigaikštis Lieven. Jis yra Kuršo bei Estonijos didponis, paeinąs iš vokiečių, visą laiką buvęs artimuose santikiuose su Rusijos carais. Nėsant caro, griuvus vokiečių imperijai Lievenas niekam nėra pavojingas. Nestebėtinas daiktas, kad jis ieško atspirčių, ir kad atkeliavo į Kauną. Lenkams buvo gaiština proga paniekinti lietuvius.

Lietuvių laikraščiai, lenkiškieji ir lietuviškieji, išrodė endekų neprotingumą ir nesąžiningumą. Endekų laikraščiams nepatiko lietuvių spaudos drąsa. Jie jį vadino orgija ir šaukė valdžią, kad apmalšintų.

Liepos 20 d., š. m., štai beišeinąs generolo Szeptyckio įsakymas, kad visi laikraščiai Vilniuje negalėtų išeiti iš spaudos, kol cenzorius jų neperžiurės. Taippat pirma laiko turi buti percenzuruoti visoki skelbimai, plakatai ir kiti toki pranešimai. Visi susirinkimai, paskaitos, konferencijos ir k. t. gali įvykti tiktai gavus raštinį leidimą iš miesto valdybos arba Apygardos viršininko.

Šlapelienės knygynas vis-gi moka verstis ir tebėra iki šiol prie Dominikonų gatvės. Jis užsiima taip-gi vertimais iš vienų kalbų į kitas. Dr. Šlapelis buvo socijalistas ir kalbos žinovas.

Lenkų politiška kova su lietuviais.

Užėmę Vilnių lenkai bandė apgarsinti atsišaukimą į lietuvius. Po atsišaukimu nebuvo oficijalio Lenkijos nei jos valdininkų parašo. Atsišaukimas kvietė lietuvius neklausyti Lietuvos valdžios. Tą atsišaukimą lenkai platino. Jis buvo prilipintas prie Vilniaus miesto valdybos namų šale pat durų.

Į kiek laiko po to lenkų užimtoje Lietuvoje pasirodė lietuviškų, lenkiškų ir baltgudiškų atsišaukimų prieš lenkus. Po tais atsišaukimais buvo pasirašęs "Lietuvos Apgynimo Komitetas" ir "Lietuvių Darbininkų bei Ukininkų Komitetas." Tas lietuvių atsišaukimas, matyt, padarė lenkams nemalonumų.

Lenkai sustatė kitą raštą lenkiškai ir lietuviškai. Tame rašte lenkiškoji dalis buvo parašyta gera lenkų kalba, o lietuviškosios dalies ir kalba ir rašyba pilna klaidų. Mums džiaugsmas, kad lenkai prie savo darbo negali pritraukti gerai mokančių lietuviškai žmonių. Bet šlykštu, kad lenkai po savo pagamintu raštpalaikiu padėjo "Lietuvos Apgynimo Komiteto" ir "Lietuvių Darbininkų bei Ukininkų Komiteto" parašus.

Užėmę lietuviškas žemes lenkai ėmė areštuoti lietuvius veikėjus. Augštadvaryje suėmė kunigą Šlamą ir mokyklos vedėją J. Grigonį. Vilniaus vyskupui užstačius paranką už juodu, juodu tapo paleisti iš kalėjimo, bet nevalia jiedviem važiuoti iš Vilniaus. Merkinėje lenkai areštavo abudu kunigu: klebonąRibakauską ir kamendorių J. Bakšį. Musninkuose areštavo Juozą Kanclerį iš Kaimynėlių sodžiaus ir Steponą Dubietį iš Videikių. Nėra žinios kuomi jie nusikalto lenkams.

Lietuviai turi drąsos Vilniuje kalbėti lietuviškai. Lenkai pasitikėdami savo kariuomene, kaip kitados Rusija savo durtuvais, užkabinėja lietuvius gatvėse už kalbėjimą lietuviškai. Lietuviai primena lenkams, kad jie atsimena tuos laikus, kada vienas rusų generolas Vilniuje paniekino lenkų kalbą ir gavo per žandą. Lietuviai sako pasinaudosią tuo pavyzdžiu.

Knygos.

Bolševikai Vilniuje turėjo Apšvietos Komisarijatą. Jame buvo įvairių knygų ir rankraščių. Tarp tų žymi dalis buvo ir lietuviškų. Bolševikiškų rašinių nesuskubta daug paganinti, delto p. Kapsuko pavaldiniai naudojosi Lietuvių Mokslo Draugijos knygomis, kurias pargabeno į Komisarijatą, pargabeno taip-gi "buržujų" lietuvių spausdinius išleistus Petrograde ir Voroneže. To viso bolševikai neišvežė, o paliko lenkams.

Lenkai tą visa pavedė prižiurėti archivarijui, t. y. senų raštų užveizdai, p. Studnickiui. Jis lietuviškus spausdinius ir rankraščius ketino suskirstyti į tris dalis: vieną sudeginti, kitą parduoti svarais kaip suterštą poperą, trečią užrakyti po savo priežiura. Lietuvių Komitetas Vilniuje gegužio 12 d. kreipėsi prie lenkų, kad komitetui atiduotų lietuviškas knygas ir rašinius, bet nieko nepelnė, tik prisivaikščiojo nuo ponų pas ponus.

Universitetas.

Bolševikai rengė Vilniuje universitetą su dviem išguldamom kalbom: lenkiška ir lietuviška. Lenkai taip-gi rengia Vilniuje universitetą, bet tik su viena išguldomąja kalba: lenkiška.

Universitetą organizuoti paskirta profesoriui J. F. Ziemackiui. Jis buvo chirurgijos profesorium Povylo Elenos Institute Petrograde. P-as Ziemackis yra kilęs iš lietuviškos šeimynos, kuri buvo sulenkėjus prieš 1863 m., bet dar labiau sulenkėjo, kuomet Muravjovas sušaudė vieną Ziemackį už karžygišką dalyvavimą lenkmetyje. Kaipo profesorius Ziemackis yra rimtas žmogus, bet ramiai ir be gailesčio, kaip chirurgas, jis lenkins Lietuvą, kiek galės.

Kitos mokyklos.

Žemesnės lietuvių mokyklos po lenkais išbuvo iki vakacijų 1919 m. Nežinia ar jos galėjo pradėti darbą rudenyje. Lenkai pajuto, kad jiems truksta ligonbučiams triobų, tai tam tikslui sumanė panaudoti lietuviškas mokyklas. Lietuvių laikraščiai subruzdo ginti ir priminė, jog nei Napoleono laikais Vilniuje mokyklos netapo pavartotos ligonbučiams, jog yra daug atliekamų triobų ligoninėms, jog keitimas mokyklų ligoninėmis yra jų uždarymo prirengimas.

Lenkų vyriausybė, matyt, suprato, kad tai butų peraštri priemonė. Todel p. K. Niedzialkowski, apskričio viršininkas, liepos 24 d. išleido įsakymą, kad visos mokyklos užsiregistruotų Apskričio valdyboje, prie Šv. Jurgio gatvės No. 13. Registracija yra gana smarki. Mokyklos turi paduoti savo vardą, adresą, vedėjo pavardę, išrašą leidimo turėti mokyklą, pasakyti kokia kalba eina mokslas, kokis mokyklos tikslas, programas, pamokų išskirstymas, kiek kokioje klesoje yra mokinių, kiek mokintojų ir kitų prie mokyklos tarnaujančių asmenų. Dar reikia pridėti kiek bus ineigų ir išlaidų nuo rugpjučio 1 d. iki Naujų Metų, iš kur mokykla gauna lėšas. Smulkus turi buti ir triobos aprašymas: kiek kambarių, kiek mokama nuomos už juos, kiek yra pečių ir kiek jiems reikės kuro per žiemą. Jei mokykla už ima valdžiai priklausančią triobą, tai reikia pridėti išrašą leidimo naudotis ta trioba.

Praneuzijos valdžia prieš atimsiant katalikų Bažnyčios turtus pirma juos smulkiai užregistravo. Kažin ar ne tais pačiais keliais eina praneuzų draugai lenkai savo politikoje su lietuviškomis mokyklomis.

Smulkios lenkinimo priemonės.

Užėmę Lietuvos kraštą lenkai tuo įvedė savo kalbą ant geležinkelio. Daugelis darbininkų ir valdininkų nemokėjo jos. Jie neteko vietų. Neturėdami ką valgyti jie norėjo pasitraukti kitur, diduma, turbut, norėjo pereiti po Lietuvos valdžia, bet lenkai nedavė to padaryti. Tada nelaimingų žmonių vargas pasidarė nepakenčiamas. Jie skundėsi Generaliam Kamisoriui p. Osmolowskiui, bet nieko nepelnė. Skundėsi Lenkijos seimo maršalkai ir taip-gi nieko nepelnė. Ant galo jie skundėsi talkininkų delegatams Varšavoje. Nežinia ar nors kiek pelnė.

Lenkų administracija visaip bando patraukti prie savęs lietuvių širdis. Šia vasara Vilniuje tapo apgarsinta, kad Lietuvos žmonės galės važiuoti pasivėžinti po Lenkiją. Kelionė prasidės rugpjučio 18 d. ir kiekvienam atsieis tik 200 rublių. Valgį keliauninkai gausią dykai. Jiems parodysią Lenkijos miestus, druskos kasyklas ir kaip žmonės ukininkauja lenkuose. Žinoma rodys tik pačias gražiausias vietas, kad sugrįžusieji ir patys balsuotų už prisidėjimą prie Lenkijos ir kitus prikalbintų.

Valgomi daiktas Vilniuje parduodami tik turintiems tam tikras korteles. Miesto valdyba gamino tas korteles ir ant išvirkščios jų pusės atspauzdino ženklus Lenkijos miestų Kriokuvos, Poznaniaus ir kitų, įmaišydama į jų tarpą Vilnių ir kitus lietuviškus miestus, kad žmonių akys veikiau priprastų prie vienybės lietuvių su lenkais.

Miesto gyvenimas.

Vilniaus miesto prezidentu yra p. W. Abramowicz.

Jis liepos 22 d., 1919 m. apgarsino, kad Vilniuje turi vertę šitie pinigai: rusiški rubliai, ost-rubliai, vokiškos markės ir lenkiškos markės. Mainant vienus kitais rublis atsieina 1 markė ir 10 fenigių, ost-rublis atsieina dvi ost-markės, o ost-markė yra lygi lenkiškai arba vokiškai markei.

Lietuviški pinigai miesto pirmininko apskelbime visai neminėti. Nežinia ar jų nėra, ar tik jie nenorima minėti.

Vokiška markė dabar Amerikos pinigais perkama už 33¼ centus. Tiek pat verta lenkiška ir ost-markė, tat reiškia, kad ost-rublis vertas Amerikos pinigais 7 centus ir pusę, o rusiškasis rublis tik 4 centus. Suprantama tat visų daiktų brangumas.

Miesto taksos yra šitokios: už teisę turėti dviratį 15 rublių, o tos teisės ženklelis 2r. 50; už šunies laikymą 10 rublių, o tos teisės ženklelis 50 k. Už arklį vežėjai moka 80 rub. metams, o už ženklelį 2r. 50; viešbučiai už arklį—100 rub., o ponai 200 rub.

Visi nusiskundžia miesto nešvarumu. Pernykščios sąšlavos iš Botaniškojo sodo tebebuvo neišvežtos iki liepos 2 d. Nežinia ar jas išvežė po to.

Tečiaus ne viskas bloga Vilniuje. Miesto elektros dirbtuvė vasaros metu 1919 m. suėjo visai į tvarką ir ėmė gaminti šviesą bei energiją dienomis ir naktimis.

Pataisius ir išbandžius tiltą ant upės Voką traukiniai pradėjo vaikščioti iš Vilniaus per Leitvaravą į Varšavą.

Keisti Dalykai.

Liepos 18 d. iš Amerikos per Varšavą atėjo į Vilnių du ryšiu. Juodviejuose buvo 277 eilės įvairių rubų. Keletą išskyrus, viskas buvo suplyšę ir niekam neverta. Amerikiečių dovanoms peržiurėti buvo susidaręs komitetas iš atstovų visų tautų, bet lietuviai tapo neprileisti prie to.

Caro laikais Vilniaus general-gubernatorius gyveno didžiausioje ir gražiausioje miesto trioboje. Ji buvo seniai statyta Vilniaus vyskupams, o tik rusai, užėmę mųs kraštą, ją išveržė savo general-gubernatoriams. Jiems teko įvairios senos liekanos ir brangenybės. Trioboje nuolat budavo dalis skirta pačiam carui gyventi, kada jis atvažiuodavo į Vilnių. Todel toje trioboje netrukdavo brangių daiktų.

Prieš rusams išsikraustysiant iš Vilniaus į general-gubernatoriaus triobą inėjo Raudonojo Kryžiaus ligonbutis su daugybe visokios naudos reikalingos ligoniams. Ligoninė tuose namuose išbuvo visu bolševikų laiku ir sulaukė lenkų ateinant. Ligoninės vedėja buvo rusė p. Jevdokimova. Ji sakosi neturėjusi kuomi apmokėti ligoninės išlaidas, delto turėjusi pardavinėti rumų rakandus. Kai-kurie ponai pasinaudojo proga.

Mieste pakilo šnekų ir laikraščiai apie tai ėmė rašyti. Antgalo Vilniaus policija įsikišo į tą dalyką. Ponai gavo grąžinti įsigytus rakandus. Pas grafą A. Tyszkiewicz'ių atvažiavo didelis prekinis automobilius, pribuvo policija ir po valandos išvežė daug rakandų atgal į buvusius general-gubernatorių rumus.

Vilniaus Vyskupo Darbai.

Nuo senų senovės Vilniaus vyskupo priedermės yra neapsakomai sunkios. Kitados rusų biurokratai naudojo visas jėgas, kad tą vyskupiją išardytų, dabar caro biurokratams išnykus atsirado kitokių vargų. Tečiaus visų partijų žmonės pripažįsta, kad dabartinis Vilniaus vyskupas J. E. Jurgis Matulevičius kopnikiausiai išpildo savo uždavinį.

Lenkams Vilnių užvaldžius kai-kurie lenkai kunigai atkuto. Su kareiviais atėjusieji kapelionai ėmė sakyti smarkias lenkiškai patrijotiškas kalbas.

Birž. 28 d., 1918 m. vyskupas išleido pastaralį laišką apie pamokslus ir juomi įsakė kunigams pamoksluose laikytis grynai tikėjiminių dalykų. "Pamokslininkams griežtai ir absoliučiai yra ginama kalbėti bažnyčiose apie politiką," rašo vyskupas. Tas pats ganytojo laiškas įsako kunigams pildyti tik tuos civilės valdžios liepinus ir reikalavimus, kurie yra perėję per vyskupo raštinę. Visą dvasiškijos darbštumą vyskupas pakreipia į mokyklas.

Vilniaus vyskupo autoritetas siekia plačiau negu jo vyskupija. Šv. Tėvas paskyrė vyskupą Rygai. Pirmutiniu atnaujintos vyskupijos ganytojum tapo grafas Edvardas O'Rourke iš Lietuvos dvarponių, labai prielankus tautiniam lietuvių atgimimui. Kun. O'Rourke tapo įšventytas vyskupu Vilniuje. Kol bolševikai laikė užėmę Rygą, tol jos vyskupas gyveno Vilniuje.

Vilniaus vyskupas liepos 12 d. buvo Kaune ir dalyvavo kun. Juozapo Skvirecko konsekracijoje. Tas didžio mokslo vyras, Šv. Rašto vertėjas lietuvių kalbon tapo Žemaičių antruoju vyskupu, J. E. Pranciškaus Karevičiaus pagelbininku.

Vakarėlis.

Šitą ilgoką pranešimą iš Lietuvių žemės, vargstančios po svetimais užbaigsim pranešimu apie savo brolių pasilinksminimą, įvykusį liepos 20 d. Šv. Mikalojaus svetainėje.

Ten žmonės sulošė komedijėlę "Nesipriešink," dainavo, deklemavo, muzikos klausė ir pašoko. Miesto valdžia buvo davusi tą leidimą ir lietuviams.

Tikimės, kad vėlesni pranešimai iš Vilniaus bus linksmesni.

Lietuvos Atstatymo Bendrovės Kampelis

JAU PRADEDAME SUSINEŠT SU LIETUVA.

Jau vis lengviau ir lengviau susinešti su Lietuva. Šiuo laiku **LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ**, įjedama į exporto biznį, atidaro kelią ir siuntinimui, į Lietuvą tavorų. Priemimui Lietuvos portuos tavorų siunčiamas iš Amerikos dabartinis Lietuvos Atstatymo Bendrovės sekretorius p. V. K. Račkauskas. Jau pabaigoje šio mėnesio išsiunčiamas į Lietuvą pirmasai transportas vertės suvirš $500,000.00.

IŠ LIETUVOS ATĖJO DIDELI UŽSAKYMAI.

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖS atstovas Lietuvoje padarė didelius kontraktus su Lietuvos valdžia ir kooperatyvais. Kontraktai siekia apie dešimtį milijonų dolierių. Nuo rugsėjo mėnesio turi but pradėti išpildyt ir todel rengiamasi į didžiausią biznį.

Siunčiama Lietuvon įvairųs daiktai, be kurių negalima apsieti vietos žmonėms, o dabar Lietuvoje jų nėra.

LIETUVOJE IŠDIRBYSTEI PUIKI DIRVA.

Lietuvoje miesto žmonės darbininkai neturi užsiėmimų nes nėra fabrikų. Lietuvoje audinyčioms, skuros išdirbystei puikiausia dirva. Lietuvos Atstatymo Bendrovė jau yra pradėjus rupintis įsteigimu tokių išdirbysčių. Žemdirbystei reikalingi padargai dar kol kas niekeno neišdirbami ir tuos imtasi dirbti.

RUBSUVIŲ BENDROVĖ.

Rubai žmonėms visur reikalingi. Todel rubsiuviai labai pageidanjami į Lietuvą. **LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĖ** organizuoja Rubsuvių Bendrovę Amerikoje su kapitalu $150.000 ir įsteigs fabriką, Kaune. Reikia stoti visiems į Rubsuvių Bendrovę: šėras $25.—bet vienas žmogus negali pirkt mažiau, kaip du šėrų, nei daugiau, kaip už $2.000. Pinigus už šėrus Rubsiuviu Bendrovės siuskite Lietuvos atstatymo Bendrovėn. Pelnas užtikrintas ir bus naudinga tiems kas į šią išdirbystę pinigus įdės.

AMATNINKAI IR BIZNIERIAI REGISTRUOKITĖS.

Lietuvos Atstatymo Bendrovė nuo senai registruoja amatninkus, bet dar toli gražu visų nesuregistravo. Dabar prasidėjus darbui Lietuvoje tuoj bus reikalinga:—

Įvairiems statymo namų darbams, avalų dirbtuvems ir audinyčioms, siuvėjai, kalviai, mašinistai gelžkelio įvariems darbams darbininkai.

Į ofisus darbininkai ir Moterįs ir vyrai gali užsiregistruoti.

STOKITĖ Į LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVĘ.

Iš to, kas pranešta, galite suprasti, kad pradėta darbas milžiniško didžio ir reikalauja nemaža pinigo. Iš to biznio bus ir pelno. Todel šaukiame visus lietuvius stoti į Lietuvos Atstatymo Bendrovę ir pasidalinti busiančiu pelnu.

Šėras Lietuvos Atstatymo Bendrovės $10. — bet neparduodama mažiau, kaip 5 šėrai.

Už įdėtus pinigus išmokama nemažiau 4 nuošimčiai. Kreipkitės šiuo adresu:—

LIETUVOS ATSTATYMO BENDROVE 320 Fifth Ave. New York, N.Y.

LAIŠKAS IŠ LIETUVOS.

Musų Brangus Sunau:—

Mes apturėjome nuo tavęs laišką liepos 28 d. Tu mus sugydei sveikatoj ir sustiprinai dvasioj, kad dar galime sulaukti nuo tavęs laišką per tokius sunkius ir ilgus laikus. Tas tavo laiškelis labai, labai pradžiugino, kad dasižinojome, jog dar tebesi gyvas ir sveikas, musų brangus ir mylimas sunau. Nevieną sykį apmislydavom, kaip tu: ar beesi gyvas, ar nebegyvas: rasit į karę pakliuvai ir ten galvelę padėjai. Dabar tik mus nuraminai taippat, kad tu misliji apie musų sveikatą ir gyvybę.

Mes, ačiu Dievui, esame visi gyvi ir sveiki. Tavo mieli tėveliai, seselės ir mieli broleliai tebesam visi vienoj kruvoj, kaip tu išvažiuodamas palikai. Žinoma, reikėjo visoko per tą laiką perleisti. Gali perstatyti, ką reik panešti karės laikė. Perėjo rusų frontas ir vokiečių, tai, ačiu Dievui, tas viskas nieko nepavodijo.

Apie mus didelių susirėmimų nebuvo. Rusai traukėsi, vokiečiai stumėsi pirmyn iki Ventos. Tenais turėjo didesnius susirėmimus ir taip toliau stumėsi pirmyn ir atgal, kol užėmė didelius plotus žemės, apie septynis ar dešimts gubernijų Rusijos. Bet viskas žlugo. Per tą laiką reikėjo daug sunkybės panešti: ir galvelės pražilo ir veideliai išbliško, ir sveikatėlė sumažėjo. Bet ką daryti, kad musų toks likimas. Ačiu Dievui, by tiktai dar esame gyvi, rasit, Dievas dar pastiprins.

Kaslink namelių, ačiu Dievui, lig šiol yra maždaug čielybėj. Žinoma, turime daug nuostolių kaslink namų ir gyvulių apie du tukstančiu dabartiniame laike, ale tas viskas niekas bile tiktai gyvi ir maždaug sveiki. Kas toliau stosis, nėra žinoma. Dabar prie musų, vadinasi, Lietuvos valdžios, Krikščionių-Demokratų, kas dabartinėje karėje stovi, yra daug sumišimų. Lietuviai turi kariauti su rusų bolševikais ir su lenkais, per tai negali žinoti kas dar gal stotis tokioj valandoj.

Daugiau nieko nerašiau kol kas. Gal nesusieisim viens su kitu. Dar pranešu, tavo ciocia Ragauskienė ir taippat yra visi sveiki.

Mielas musų sunau, siunčiame tau mes paveikslą ant tavo didesnio džiaugsmo ir ramybės.

Su Diev! musų brangus sunau. Buk linksmas, susiraminęs, buk sveikas ir mes paliekame sveiki ir linksmi.

Tavo tėvai:
F. Steponavičius.

Musų mielas sunau, aprašyk savo gyvenimą plačiau, jeigu gausi laišką nuo musų.

Musų adresas: Kretingos apskritys, Kauno Komitetas.

P. S. Kaslink brangumo: pas mus rugiai 150 rub. už purą; sviestas 10 rub. svaras; cukrus 10 rub. svaras ir taip toliaus. Kas pirmiau kaštavo 10 rub., dabar kaštuoja šimtais. Gyvuliai labai brangus. Viena karvė kaštuoja 1,000r. geras ar klys kaštuoja iki 5,000 rub.

Su Dievu, mano mielas sunau.

LIETUVIŲ DARBININKŲ SĄJUNGOS KRAUTUVĖ

901 W. 33rd Street Ant Bridgeporto

Teneaplankia jos nei vienas.

Turime įvairių nesvaiginančių gėrimų.

Turime atsivėsinti ir **ICE CREAM'O.**

Turime krasos skyrių išsiunčiame laiškus ir kitus reikalus atliekam. Turime įvairių laikraščių.

Čia yra **"DRAUGO"** agentura. Galima čia gauti "Draugą" nusipirkti, paduoti į jį pagarsinimų ir darbų. Turime taippat **knygų ir maldaknygių.**

Prašome atsilankyti.

ATSPĖJO.

Kartą eina gatve Trepkojis su Tripėdžiu ir garsiai kalba. Mat ėjo ginčai apie dabartinę politiką: vienas giriasi savo partija, kitas kita; tų kalbų, tų ginčų galo nesimatė: kuo tolyn, vis garsin, vis labin. Tik štai, priėjus jiemdviem prie bažnyčios, pradėjo varpas skambinti.

"Na, tai kaip sykis," sušuko Trepkojis, "vos priėjova prie bažnyčios ir pradėjo skambinti."

"Tiesa, prie pat bažnyčios durių. Bet pasakyk kodel dabar varpai skambina, kad toks protingas esi?" paklausė Tripėdis.

"O... Jie turi skambėti, jei juos už virvės traukia," rimtai atsakė Trepkojis ir tikrai atspėjo.

J. V. Kovas.

KAS LAIMINGAS

Laimingas tas, kas nesikankina nuo blogo skilvio virškinimo, kas viską valgo su geru apetitu ir nejaučia, kad valgis jį apsunkina.

Laimingas tas, kuris neturi pilvo išputimo ir blogo rugštaus skonio burnoje, kurio kraujas tyras. Kas nesikankina galvos skaudėjimu delei skilvio nevirškinimo ir neturi spuogų ant veido.

Laimingi visi tie, kurie naudojasi prieš tas viršuj suminėtas ligas, mėtos lapelius

PARTOLA

Valančius kraują ir skilvį

Partola yra geriausis draugas vyrų, moterų ir vaikų. Kiekvienoje lietuviškoje šeimynoje turi rastis **Partola.**

Partola rekomenduojama ir parduodama didelėse dėžėse, kainuoja tiktai 1 dolierį.

APTEKA PARTOSA
160 Second Avenue,
New York, N. Y. Dept. L. 4.
(33)

TEISINGA PASTABA.

Diršių Jonukas sykį pėtnyčioje valgydamas silkę kalba į savo tėvą, kuris taippat prie stalo netoli sėdėjo.

"Tėtuk, aš manau, kad silkė tai yra sveikiausia iš visų sutvėrimų."

"Ar tau taip rodosi?"

"Taip, man tikrai."

"Į ką nužiurėdamas taip sąprotauji?"

"Nu-gi, va. Silkė visuomet marių vandenyje maudosi."

J. V. Šeškupė.

Vaistai ir Apsisaugojimas nuo Uodų.

Parašė L. O. Howard, Ph. D.

(Pabaiga).

Pietuose vanduo iš kubilų turi buti arba išpiltas kiek ąrba turi buti į jį indėta ko nors, kad uodai negalėtų veistis. New Orleans mieste kapinėse buvo susekta, kad uodai veisiasi labai gerai. Švesto vandens akmenyse, ypatingai pietuose, yra taip-pat gera uodams veisimos vieta. Pelkėse arba žemesnėse vietose, galvijų ir arklių išmintos pėdos yra gera vieta uodams veistis. Viename kaime, kuriame buvo daug daržovėms daržų, molingoje dirvoje lietuotame metų laike atrasta, kad uodų pilnos vagos, kuriose buvo vandens prisirinkę.

Net ir namuose tie uodai veisiasi daugel vietose, jeigu jos esti nepatėmytos. Jeigu vanduo gėlių puoduose nėra tankiai permainytas, uodai veisias. Jie veisias taip-pat vandens uzbonuose, jei vanduo stovi ilgai nepermainytas. Jie veisias rynose, praustuvėse, kurios nėra tankiai vartojamos ir kitokiose vietose, jei jos nėra dažnai plaunamos tyru vandeniu. Warauzėse ir uostuose jie labai veisiasi po kibirus ir vandens bačkas, kurie stovi del gesinimo gaisrų. Žinoma, tokios vietos gali buti panaikintos, bet tai turi buti daroma taip kaip yra pasakyta kitoje vietoje šio pranešimo.

Ukių namuose, Pietuose, kame skruzdės yra labai įkirios ir kame yra paprotys statyti stalo kojas į mažus puodelius vandens, uodai veisiasi tuose puodeliuose, jeigu nėra į juos įpilta kerosino. Kame sudaužyti buteliai yra statomi ant muro sienų, vanduo susirenka į butelių šmotus po lietaus ir uodai ten veisiasi.

Seni nevartojami šuliniai daržuose yra dažnai vietomis, kur uodai veisiasi nežiurint, kad jie butų ir gerai apdengti. Tai gali buti lengvai prašalinta užpilant kartas nuo karto kerosinu. Tą patį galima pasakyti ir apie sutrynus. Sutrynai yra dažnai apmuryti akmenimis ir cementu, bet cementui ištrupėjus arba suskylus, tie maži vabalai įlenda ir veisiasi be jokio sustojimo niekam nei nežinant, kad jie ten yra.

Fontanai ir pagražinimui tvenkiniai yra dažnai veisimos vietomis ir čia įleidimas žuvų, kaip toliau bus pasakyta, paprastai tai prašalina. Dažnai atsitinka, kad ant pagražinimo tvenkinių kraštų leidžiama augti žolėms; uodų larvos, rasdamos priglaudos prie augalų, nuo žuvų išsisaugoja. Tokiuose tvenkiniuose taip-pat dažnai yra auginamos žolės su plačiais lapais ir ten, kur tie platieji lapai guli ant vandens viršaus, kaip tai dažniausiai atsitinka, viena dalis lapo gali buti apmerkta taip, kad larvos gali be vargo veistis vandenyje viršum paskendusios lapo dalies. Taigi reikia tokiuose atsitikimuose tvenkiniuose neleisti augti žolėms arba parinkti tokius vandens augalus, kurie augdami neduotų vietos uodų larvoms pasislėpti.

Čia paminėtose vietose netik namų uodai, apie kuriuos kalbėjome, arba vandens lietaus bačkų uodai yra randami, bet ir kitos veislės, ypatingai drugį nešantįs uodai **Anopheles**. Kai-kurios tų veislių veisiasi ten, kur tik randa vandens.

Daugelį vietų mažiuose miesteliuose, net ir ten kur yra vandens priežiura, randasi kubilai ant stogo, kad turėti vandens maudyklėms. Tokie kubilai turi buti apdengti, nes uodai gali ineiti į kubilą arba per stogo langelius, arba tiesiai iš triobos per apačią, ieškodami vietos dėti savo kiaušinius.

Apie didelius namus arba viešas įstaigas yra tiek vietų, kuriose uodai gali veistis, jog jas visas išnaikinti reikia atsidėjus ieškoti. Pav. viename valstijos ligonbutyje, išieškojus per keletą dienų ir išnaikinus visas veisimos vietas, kokios buvo randamos, uodai vistiek nestojo buti inkirųs ligoniams. Ant galo tamsiausioje dalyje nevartojamo skelpo atrasta pus bačkis su stovinčiu vandeniu, iš kurio šimtais uodų išsiperėdavo kasdieną. Tankiai mainant vandenį arba vartojant kerosiną, tokios vietos tampa nepavojingos.

Visose augščiau pažymėtose vietose, kame gyvenamos vietos yra atskirai nuo kitų, kame nėra aplinkui pelkių ir butų, patys namų savininkai yra kalti, kad jų namuose randasi uodų. Tečiau yra vietų, kuriose už uodų veisimos vietas miestas yra atsakomybėje. Ir tos vietos yra ne fontanai, reservarai arba pelkės. Pakelyje atviros rynos ar grabės gali išauginti kelias šeimynas įvairių uodų veislių, neišskiriant nei drugio uodų. Ant ganyklų, kame velėnos yra išimtos duobėse, prisirenka vandens, kuriame drugio uodai ir veisiasi. Visos tokios vietos turi buti pripildant žeme panaikintos.

Netikėtina, kad gerai prižiurėtoje rynų systemoje uodai galėtų veistis pačiose rynose. Tečiau, kad jie veisiasi rynų nuotakose, yra gerai žinoma. Rynų nuotakos yra delto, kad duot nusėsti smiltims ir šiukšlėms, kurios kitaip ineitų į rynas ir jas užkimštų. Jos daroma taip, kad vanduo neišeitų ir kad tilptų nemažai vandens, kuris stovėtų žemiau už išėjimo ryną. Tokios nuotakos yra dažnai vartojamos gale lioto ir ant gatvių kryžkelių. Vanduo jose persimaino tik tada, kad lija arba kada gatvė ar daržas yra liejami. Sausuose metų laikuose vanduo gali išstovėti kelias savaites, suteikiant progos uodams veistis. Ištikrųjų, vidur-vasaryje uodai veisiasi tokiose vietose milijonais. Į jas reikia pilti kerosino arba miesto valdžia turi kartą į savaitę išplauti taip, kad išmesti laukan kaip kiaušinius, taip ir išperėtas larvas. Kerosinas tečiau yra geriau.

Šiukšlių kruvos yra gera vieta uodams veistis, nes ten prisirenka senų butelių, dėžių, skrynių indų šukių ir kitų dalykų, kuriuose vanduo gali stovėti. Alaus pus-butelyje, kuriame yra užtektinai vandens, tukstančiai uodų išauga. Rašytojas žino vieną atsitikimą, kame tukstančiai uodų buvo susekta, jog jie buvo išsiperėję tuščiuose alaus buteliuose, kurie per kelias vasaros savaites gulėjo numesti darže.

Visos tokios vietos turi buti gerai išieškotos ir, arba panaikintos, išsausintos, apverčiant visus tuos indus arba pripilant kerosinu, arba prileidžiant žuvų į dirbtinius tvenkinius.

Vandens nuleidimas.

Nuleidimas vandens ištikrųjų yra dalimi panaikinimo veisimos vietų. Pelkių džiovinimą žemdirbystėj ar pramonėje naudos nereikia nei aiškinti. Išsausintų pelkėtų žemių vertė yra visiems žinoma. Taip-pat nereikia nei aiškinti svarbą džiovinti pelkes vien del to, kad pagerinti sanitares sąlygas ir kad išnaikinti uodus. Tas vienas kaip kada vietą, kurioje negalima gyventi, padaro gyvenoma. Mažų vietų sausinimas vien del to, kad išnaikinti uodus buvo daroma daugel vietų, o kai-kuriose dalyse šios šalies, ypatingai New Jersey ir Kalifornijoje ir didelės pelkės yra sausinamos vien tik del to, kad išnaikinti uodus. Kaip tai daryti mes neturime vietos čia kalbėti. Tik galime pasakyti, kad išsausinimas surįųjų balų nebrangiai atsieina, o pasekmės pasirodė labai geros kaip Kalifornijoje taip ir New Jersey.

Larvų naikinimas.

Nors ir geriausiai yra išnaikinti tas vietas, kuriose uodai veisiasi, kaip augščiau buvo minėta, tečiau dažnai pasitaiko, kad vandens nei nuleisti, nei kitaip kaip nudžiovinti negalima, tuomet prisieina daryti kas nors kitas, kad uodų larvas išžudyti. Buvo bandyta daug dalykų, ir išskyrus kai-kuriuos specijaliai sutaisytus mišinius, niekas neduoda tokių gerų pasekmių, kaip vartojimas aliejų. Iš visų aliejų, geriausias yra petroleum, paprastasis kerosinas, kuris duoda geriausias pasekmes, atsižiurint į veiklumą ir lėšas.

Pasirenkant aliejų reikia atsižiurėti į du dalykų: pirmiausiai, jis turi lengvai skleistis ant vandens; antra, jis turi neišgaruoti greitai. Tirštesnieji aliejai nesiskleidžia gerai ant vandens, bet laikosi šmotais ir vienas vietas apdengia storai, kitų visai neapima. Taip-pat svarbu, kad filma greitai skleistųsi. Vienos uncijos kerosino paprastai turi užtekti penkiolikai kvadratiškų pėdų ir ėsant ramiam orui, be vėjo, filma pasilieka per dešimtį dienų arba kiek ilgiau. Net ir tuomet, kuomet žvilgančioji filma nuo vandens išnyksta, kerosino smarvė ant vandens pasilieka. Vėjuotame ore kerosinas yra supučiamas į vieną pusę, bet vėjui persimainius, jis vėl eina atgal ir larvos išgaišta. Netiktai larvos ir pupos išgaišta nuo kerosino, bet daugel augusių uodų, kurie tik nusileidžia ant viršaus, ar tai gerti vandens, ar tai kiaušinius dėti, galą gauna. Kalifornijoj H. J. Quayle vartoja mišinį iršto aliejaus 18o gravitacijos ir skysto 34o gravitacijos proporcijoje 4 prie 1. Tas mišinys padaro aliejų, kuris užtektinai skystas, kad galima gerai aplieti ir užtektinai tirštas, kad gali ilgai išbuti neišgaravęs. Jis liejamas iš bačkinės pompos, kur ją turi arba rankinėmis pompomis, kur didžiųjų nėra. Vieną kartą užliejus užtenka keturioms savaitėms. Suvienytų Valstijų kariuomenė Kubeje aliejų liedavo kas dvi savaiti.

Mažas kudras ir tvenkinius galima aplieti su paprastu daržus laistomu kibiru, arba net ir iš puodo arba iš stiklo tiesiai galima lieti. Didesni tvenkiniai geriau lieti iš pompos. Anglijos darbininkai Afrikoje pataria pilti kerosiną ant drabužių, pririštų ant ilgo pagalio ir potam valkioti viršum vandens.

Panamoje yra vartojamas sekantis mišinys: 150 galionų karbolio virinama iki 212o potam 150 svarų smulkiai sumaltos smalos pilama tiesiai į katilą. Tas mišinys virinama per kiek laike. Potam pridedama 30 svarų sodos ir vėl virinama tol, kol visai juoda emulsija pasidaro be jokio nustojimo ant dugno. Mišinys laikas nuo laiko išmaišomas ir smala susivartoja iki galui. Viena dalis tos emulsijos į dešimt tukstančių dalių vandens, yra sakoma, užmuša Anophales larvas mažiau kai į pusę valandos, o viena dalis į 5,000 dalių vandens užmuša jas nuo penkių iki dešimties minutų. Ankonos stotyje to mišinio padaroma 4,600 galionų, lėšuojant truputį daugiau, kai 14 centų už galioną. Nors tas mišinys buva daugiausiai vartojamas Panamoj, tečiau kerosinas taip-pat buva vartojamas smarkiau tekančiame vandenyje.

Gamtiškieji uodų priešai.

Paprastosios auksinės ir sidabrinės žuvytės išnaikina uodų larvas ir jos turėtų buti veisiamos tvenkiniuose. Keletas veislių gruzų (topminnows) pasekmingai yra vartojamos keliose vietose ir jos gerai naikina uodų larvas. Kai kurios veislės nuveztos iš Texas į Hawaii pasirodė esančios naudingomis. Kai-kuriose kitose vietose, kitos veislės buvo bandytos, ypatingai tose vietose, kur negalima kerosino vartoti, jos visur savo darbą gerai atliko.

Yra daugel vandeninių vabalų, kurie minta uodų larvomis; kiti gaudo pačius uodus. Kai-kurie paukščiai gaudo uodus, o be jų ir šikšnosparniai. Netoli San Antonio, Texas, yra daromi bandymai, kuriuose šikšnosparniams yra taisomos budelės dvejopu tikslu, kad šikšnosparniai naikintų toje apielinkėje uodus ir kad gauti šikšnosparnių guaną.

Medžiai ir augalai.

Daug buvo rašyta apie ypatybes kai-kurių augalų, kurie, sakoma, prašalina uodus. Tarp tų galima paminėti keletą veislių Eukalyptų ir kitų medžių. Nors daug apie tuos medžius buvo rašyta, tečiau moksliški tyrinėjimai parodė, kad jie tuo žvilgsniu neturi jokios vertės. Jų vertę patvirtina žmonės, kurie nei nebandė jų moksliškai ištirti.

JAUNAS SUMANYTOJAS.

Kure, buvo tymais apsirgęs Puodžiunų Jonukas, dar lankantis mokyklą vaikelis. Sykį prašo savo mamos, kad pakviestų jo mokytoją, idant jį sergantį atlankytų.

"Ar tu, Jonuk, taip myli savo mokytoją, kad nori su juo pasimatyti?" paklausė jo motina.

"Ne tai iš meilės, nei tai iš ko," atsakė Jonukas. "Mat, mamaite, noriu, kad jis mane atlankytų, gal jam priliptų tymų liga, tuomet ir mokytojas turėtų atsigulti, o vaikai, kurie dabar mokinasi, turėtų liuosą laiką pažaisti, nes nebutų kam mokyti."

J. V. Kovas.

GRAND RAPIDS, MICH. LIETUVIAMS!

Jusų kolonijoje nuo Balandžio 20 dienos 1919 m. "Draugą" atstovauja p. J. MARGELIS, 544 Myrtle str.

Pas jį galite "Draugą" užsirašinėti, nusipirkti. paduoti į jį pajieškojimus ir pagarsinimus. Galite gauti ir knygų.

Šiuomi atšaukiame įgaliojimus kokiam nors kitam Grands Rapids, Mich. "Drango" agentui.

EATONIC
(FOR YOUR STOMACH'S SAKE)

Po valgiui neužmiršk, kad geriausias vaistas tavo skilviui yra EATONIC. Prašalina visus nesmagumus suvirškinimo, o tas reiškia, kad reikia pamėginti vieną. Parduodama pas visus aptiekorius.

P-lė E. G. MAKAR
PIANO MOKYTOJA
4515 So. Wood St.
Duoda lekcijas skambinimo pianu pagal sutartį.

Dr. O. VAITUSH, O. D.
LIETUVIS AKIŲ SPECIALISTAS

Kodel eiti pas svetimtaučius ir moketi daugiau. Egzaminuoju Akis ir teisingai pritenku akinius. Jeigu esi nervuotas, skauda galva arba galva sukas važiuojant gatvekariu, kreivos akys arba kiti keblumai. Ypatinga doma atkreipiama į vaikus einančius mo kyklon. Patarimas dykai. Valandos nuo 11 ryto iki 8 val. vakaro. Nedeliomis nuo 9 iki 1 po piet. Telefonas Drover 9660.

1553 W. 47th St. ir Ashland Av.
Ties Oppenheimer krautuve.

PRANEŠAME CHICAGOS IR APIELINKĖS LIETUVIAMS.

Kad mufojame ir šiaip expreso visokius darbus atlėkame gerai ir greitai. Kreipkitės pas mus:

F. ŠEMETULSKIS IR T. JANKAUSKAS,
1735 W. 47 St., Chicago.
Telefonas Boulevard 3386

F. P. BRADCHULIS
Lietuvis Advokatas
Attorney at Law
105 W. Monroe, Cor. Clark St. Room 1907, Tel. Central 220
CHICAGO, ILLINOIS
Gyv.: 3112 So. Halsted Street
Telefonas Yards 2390

TEL. McKINLEY 1988
DR. S. BIEZIS
GYDYTOJAS IR CHIRUGAS
VALANDOS 4 iki 8 Vakaro
3425 W. 38TH. ST. CHICAGO, ILL.
Arti Kedzie ave.

REIKALAI.
VISI BUTINAI TURITE ĮSIGYTI.
A. SMETONOS
Pirmo Lietuvos Prezidento paveikslą.

Dabar ką tik išėjo iš spaudos pirmo **Lietuvos Prezidento Antano Smetonos** paveikslas ant atvirutės formato, taip, kad galėsite bile savo draugui pasiųsti. Labai gražiai atspausta **penkiose spalvose**. Šalyse Prezidento paveikslo Lietuvos valstybinė ir tautinė vėliavos, viršiuje prezidento žirgvaikis. ir virš žirgvaikio Lietuvos Laisvės Varpas. No. 1. Kaina tik 5c.

Antra padailinta dailininko Jono Šileikos. su Lietuvos ir Žemaitijos herbais, su Gedimino kalnu, Vilniaus miestu, parodanti upę Viliją ir Lietuvos himnu. Dvejose spalvose. No. 2. Kaina 5c.

P. S. Mažiau nesiunčiame, kaip 12 atviručių, nes kitaip neapsimoka persiuntimas.

Adresuokite:

LIETUVOS VĖLIAVŲ DIRBTUVĖ.
2214 West 23rd Pl., Chicago.

Didysis Valstijinis Bankas
Ant Bridgeporto Yra
CENTRAL MANUFACTURING DISTRICT
BANK
(A State Bank)
1112 W. 35th. St. (3 blok. į vak. nuo Halsted) Chicago.
KAPITALAS $550,000.00. TURTAS VIRŠ $5,000.000.00

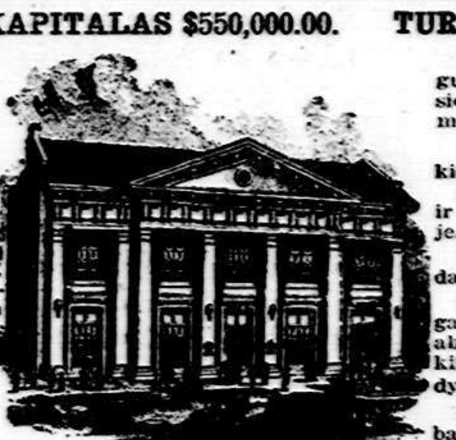

A STATE BANK

Taupymo skyrius priima pinigus užčėdijimui nuo mažiausios iki didžiausios sumos ir moka 3 nuoš. 2 syk. per metus.

Pinigus padetus išmoka ant kiekvieno pareikalavimo.

Duoda paskolas ant pirkimo ir budavojimo namu Chicagoje.

Persiunčia piningus į visas dalys pasaulio.

Parandavoja saugias nesudegamas dėžutės (safty boxes) ir abelnai atlieka visokius bankinius reikalus. Patarymai udyka.

Pinigai Suv. Valstiju pašto bankų, Pavieto Cook ir Miesto Chicagos yra laikomi šiame Banke.

Bankas atdaras kasdien nuo 9 ryto iki 3 po pietu.
SEREDOMIS Vakarais nuo 6 iki 8 valandų.
SUBATOMIS per visa diena nuo 9 ryto iki 8 vakare.

Jonas Czaikauskas šio Banko senasis darbininkas jau yra sugryžęs iš Suv. Valstijų kariuomenės ir dabartės atstovauja Lietuvių ir užrubežiniam skyriose.

KĄ TIK IŠĖJO LIETUVIŲ PASAULIN
"MEILĖS GALYBĖ"
Nauja, Puiki Knygelė Begalo Žingeidi
Kaina Su apdarais 75c. be apd. 45c.
Vertė iš Anglų kalbos **Kun. J. F. Jonaitis Ex-Leitenantas ir Kapelionas**
Užsisakymus ir pinigus siųskite sekančiu adresu:
J. WILTRAKIS,
3832 Fulton St. Chicago, Ill.

Taupykite Piningus:

Perkant visus savo RAKANDUS, PEČIUS, KARPETUS, PIANUS, VICTOROLAS, SIUVAMAS MAŠINAS ir t.t. pas

P. KVORKA & SONS
1551 — 53 W. Chicago Ave.
arti Ashland Ave.
Cash ar ant Išmokesčiu.

Telefonas Monroe 2500
Krautuve atdara Seredomis ir Petnyčiomis iki 6 val. vakare. Kitais vakarais iki 10 vakare.

Malioriai ir Dekoratoriai

Ilgų metų patyrimas savo amate leidžia mums atlikti pirmos rųšies darba pigiausiomis kainomis.
Atsišaukite pas

P. Cibulskis ir J. A. Poška
2343 W. 23 Place Telefonas Canal 2446

Žinomas per 25 metus ir Valdžios prižiurimas
Henry J. Schnitzer State Bank
Pavelijant Suvienytų Valstijų Valdžiai kaip pirma taip ir dabar
SIUNČIA PINIGUS Į LIETUVĄ
ir gvarantuoja
Norinčius gauti prekes pinigų ir kitų žinių meldžiame kreiptis pas:
Henry J. Schnitzer State Bank
141 Washington Street, New York, N, Y.

AŠ, ADOMAS A. KARALAUSKAS, SEKANČIAI RAŠAU.

Aš labai sirgau per 3 metus, nuslabnėjęs pilvelis buvo. Dispepsija, nevirinimas pilvelio, nuslabnėjimas. Kraujo, inkstų. Nervų [illegible] abelnas spėkų nustojimas viso kuno, ir buvau nustojęs viltiės, [illegible] begyvonsiu. Visur ieškojau sau pagelbos, nesigailėjas visoje Amerikoj ir už rubežių, bet niekur negavau savo sveikatai pagelbos.

Bet kada pareikalavau Salutaras vaistų, Bitterio, Kraujo valytojo, Nervatona, Inkstų ir Reumatizmo gyduolės, tai po suvartojimui minėtos gyduolės pradėjo mano pilvas atsigaut, stiprėti, gerai dirbti. Kraujas išsivalė. Nervai ėmė stipriai dirbti. Inkstai atsigavo. Reumatizmas pranyko, diegliai nebebadė po krutine. Vidurių rėžimas išnyko po užmušimui visų ligų. Bėgiu 3 mėnesių išgerdavau kas savaitė po butelį Salutaras, Bitteria, ir po 3 mėn. savo paveikslą pamačiau tokį skirtumą kaip tarp dienos ir nakties. Dabar jaučiuos smagiai ir esu linksmas ir 1000 sykių dėkoju Salutaras mylistų garadėjui ir linkiu viseims savo draugams kreipties prie Salutaras:

SALUTARAS,
CHEMICAL INSTITUTION J. Baltrenas, Prof.,
1707 So. Halsted St., Telephone Canal 6417, Chicago, Ill.

Lietuviai Amerikoje.

ROSELAND, ILL.

Rugsėjo 21 d., t. y. ateinantį nedėldienį Visų Šventų Parapija turi pasilinksminimą su programu savo svetainėj. Meldžiame kuoskaitlingiausia atsilankyti. Pradžia 4 val. po piet. Pelnas nuo baliaus eis Parapijos mokyklos reikalams.

Kun. P. Lapelis, klebonas.

PHILADELPHIA, PA.

Žemiau telpa surašas aukotojų, aukojusių kun. Petraičio prakalbose, kurias buvo surengęs L. Raud. Kryžiaus rėmėjų skyrius Lietuvių Muzikališkoj svetainėj. (Prakalbų aprašymas jau buvo tilpęs "Draugo" 206 num.).

Aukojo:

Vincas Mitras $50.00.

Po 25 dol.: J. Ruplis, J. Gervė, K. Parauka, K. Daugelienė, D. Gricienė, E. Gudaitė, J. Gudaitis, I. Irkainiutė, J. Sabas, A. Klešaitė.

Kun. J. Zimblys $15.00.

Po 10 dol.: St. Barkauskas, K. Skabara, V. Kalediaitė, A. Lukošaitė, V. Bajorinaitė, O. Krukiškaitė, M. Sipavičia.

Po 5 dol.: A. Kukis, K. Sabulis, A. Lukoševičiutė, J. Abromaitis.

Gegeskienė $4.00.

Po 2 dol.: M. Bura, J. Dauknė, O. Basinskienė, A. Gricaitė.

Po 1 dol.: D. Daknis, M. Balcietis, K. Dauknis, V. Rozulis, A. Vaškevičia, J. Lendraitis, V. Jonuškevičia, P. Grajauskas, B. Bajoriunas, S. Trepkaitė, J. Sabas, B. Ačevičia, F. Klusas, J. Akstinas, A. Cirlionis, V. Cirlionis, K. Stocka, A. Macis, N. Gegeskienė, K. Petrauskas, J. Sefellaitė, V. Leleišiutė, O. Leleišienė, A. Jarušaitienė, P. Joneliunas, M. Svetienė, M. Andrielevičia, A. Gudavičiutė, P. Gudovitienė, O. Vilimavitienė, K. Tartalis, B. V., B. V., P. Gricis, A. Vaišnora, K. Parauka, Borysas, J. Zabeika, M. Kazlauskas, T. Adomaitis, K. Jonaitis, S. Rasimavičia, K. Bajiriunas, P. Juodis, K. Juškauskas, A. Bubauskas, A. Girslonis, K. Petraitis, M. Saunora, A. Kaleda, P. Pranuškas, B. Kisielis, B. Baseitika, V. Dura, P. Valeskas, M. Railienė, K. Magevičia, J. Cirlionis, N. Moskietiniutė, V. Sveklas, G. Jurkuskas, S. Petraitis, J. Misiunas, S. Vinslavas, J. Petraitis, V. Kozinis, D. Jaronimas, M. Cipovičia, J. Rupkevičia, P. Belinas, P. Belinienė, J. Tartunas, J. Strelves, K. Senulis, F. Pukas, J. Vncila, J. Donis, I. Mosiutis, J. Mončiauskas, S. Grakauskaitė, G. Straulis, M. Venskauskaitė, O. Dauknutė, V. Silvynas, N. Dailiunas.

Buvo ir pažadų, bet ne visi dar atnešė. Truksta pažadų dar apie 43 dolierius.

Vardan Lietuvos R. K. rėmėjų skyrio visiems ačiu.

Dr. P. V. Montvilas, M.S.T.
Samaritan Hospital.

PHILADELPHIA, PA.
(Port Richmond).

Rugsėjo 14 d. Lietuvių Muzikališkoj svetainėj įvyko prakalbos. Jas rengė lietuviai Amerikos piliečiai.

Vakaro vedėjum buvo p. Korkus. Atidarydamas prakalbas jis paaiškino, kad tai yra mass-mitingas apie rinkimus į Philadelphia miesto majorus. Po savo pranešimo perstatė kalbėti med. studentą, P. V. Montvilą. Jis aiškiai nurodė Amerikos piliečius iš lietuvių kilmės. Nupiešė kongresmano E. Hampton Moore gyvenimą ir patarė piliečiams jį rinkti į miesto majorus.

Po studento Montvilo kalbos, kalbėjo advokatas M. M. Šlikas. Adv. Šlikas savo kalboje nurodė, kas į Philadelphijos miesto majorus turi buti išrinktas. Atsikreipė į piliečius, kad žiurėtų už ką balsuojama ir kaip turi buti teisinga miesto valdyba. Aiškino apie kongresmano E. Hampton Moore veikimą, kad tai yra uolus žmogus, kuris daug pasidarbavo ir del lietuvių.

Po tų prakalbų lietuviai Amerikos piliečiai aiškiai supranto, kad rinkimuose į miesto majorus reikia atiduoti balsą už kongresmaną E. Hampton Moore.

Amerikos Pilietis.

CICERO, ILL.

L. Raud. Kryžiaus prakalbos.

Liet. Raud. Kryžiaus rėmėjų prakalbos įvyks sekmadienyje, rugsėjo 21 d., vakare, Šv. Antano par. svetainėje. Teko nugirsti, kad kalbės šie žymus veikėjai: D-ras A. Rutkauskas, p-nia A. Nausėdienė ir p. V. Stulpinas. Retai žmonėms tenka girdėt šiuos veikėjus kalbant. Tai-gi visi pasinaudokime šia proga.

Užsibaigė parapijos karnivalas. Daugelis nuvargo, ir tai dideliai. Beveik visų parapijonų kišeniai nukentėjo. Bet atsižvelgus į tai, kiek mųs bažnyčia ir mokykla pakylo medžiagiškai, visų dvasia sustiprėja ir nesigaili padėto triuso, vargo ir pinigo. Pilnų atskaitų dar neturint, negalima žinoti kiek pelnyta. Nors musų gerb. klebonas, kun. H. J. Vaičiunas, arčiausiai prie atskaitų stovi, bet neturėdamas pilnų spėliojimais neužsiima. Tiek tik sako, kad pelno daug liks.

Rugsėjo 30 d. bus varduvės mųs kleb. kun. Hieronimo J. Vaičiuno. Teko išgirsti gandus, kad kaip kitais metais, taip ir šįmet draugijos paminėjimui tos dienos rengia "surpraizus." Jei tie gandai virs tikrenybe, tai gal teks tie "surprazai" ir pamatyti. Tuomet pasidalinsime įspudžiais.

Visiems čia yra žinomas klierikas, Pranas Vaitukaitis. Per didelį vargą ėjo mokslus. Sekmadienyje, rugsėjo 29 d., Šv. Antano par. bažnyčioje, 10:30 val. ryte, laikys pirmas šv. mišias. Įšventintas į kunigus bus šeštadienyje, rugsėjo 20 d. Netik bažnyčia, bet musų tauta gali džiaugties, nes jis yra ir karštas tėvynainis.

Trečiadienyje, rugsėjo 10 d., L. Vyčių 14-tos kuopos susirinkime Al. Žakaras, atstovas, išdavė raportą iš L. Vyčių VII seimo. Raportas buvo ilgas ir gan indomus.

Liet. Darbininkų Sąjungos 49-tos kuopos iškilmingas balius bus lapkričio 23 d., Šv. Antano par. svetainėje.

Šeštadienyje, rugsėjo 13 d., žinomo veikėjo, J. Šliogerio, sunus tapo labai sužeistas. Pasibaidžius arkliui buvo numestas nuo vežimo ir per krautuves duris įmestas krautuvės vidun.

Pr.

SIOUX CITY, IOWA.

Rugsėjo 14 d. Šv. Kazimiero parap. svetainėj įvyko prakalbos. Kalbėjo ex-leitenantas, kapelionas, gerb. kun. J. F. Jonaitis. Kalbėtojas mųs kolonijon atvyko pėtnyčioj, rugsėjo 12 d.

Nedėlioj gerb. svečias atlaikė sumą ir pasakė gražų pamokslą. Vakare sakė prakalbą. Į šias prakalbas gan daug žmonių atsilankė. Gerb. kalbėtojas kalbėjo du atvėju.

Visupirma kalbėjo apie pasaulinį karą ir apie visus nuotikius, kuriuos jam pačiam teko pergyventi mušio laukuose, Prancuzijoje; taip-gi apie visas baisenybes, kokias jis savo akimis matė; delko ši šalis stojo karėn ir delko dauguma lietuvių stojo liuosnoriais S. V. kariuomenėn. Kalbėtojas pasakė, jog mes visi kariavom už šios šalies laisvę, drauge ir už Lietuvos, musų tėvynės, laisvę. Apart to dar kalbėtojas papasakojo daug juokų. Publika turėjo progos ir naudingų dalykų išgirsti ir pasijuokti.

Antru atvėju kalbėjo apie Lietuvą ir jos reikalus; kokiame ji dabar yra padėjime. Ragino visus prisidėti prie darbo, prie paliuosavimo Lietuvos; ragino prisidėti prie L. Raud. Kryžiaus rėmėjų skyrio; prašė nesigailėti aukų ir aukoti L. R. K. kas ką gali: drabužius, avalinę, pinigus by tiktai sušelpti musiškius užjuryje.

Prakalbos visiems patiko.

Be to kalbėtojas buvo atsivežęs savo verstą ir išleistą knygutę "Meilės Galybė," kurios nemažai egzempliorių pardavė.

Buvęs.

MELROSE PARK ILL.

Čia yra nedidelė lietuvių kolonija, bet ji labai darbšti. Tarp kitų organizacijų čia yra ir 9-toji Labdarybės kuopa. Jos iždininkas p. Jurgis Domaševičius gražiai darbuojasi. Štai jau rugsėjo mėnesyje prikalbino tris narius tapti garbės nariais. Jonas Garbašauskas jau įmokėjo dešimtį dolierių, Barbora Naudušienė net dvidešimt penkis, o Agota Mažeikaitė nepanorėjo dalimis davinėti, todel patiesė susyk visą šimtinę. Tokiu budu Melrose Parko Labdarybės kuopa dabar pralenkia jau nevieną didesnėją lietuvių koloniją. Našlaičiai tuomi pasinaudos ir patys labdariai pasidžiaugs garbingais savo darbais. Dievas to jiems neužmirš.

BINGHAMTON, N. Y.

Pas mųs atsinaujino "freightkarų" plėšimas, kaip buvo du metu atgal.

Rugpj. 25 d. valdžios agentai suareštavo du lietuvių socijalistų už augščiau paminėtus darbus. Jų namuose rado daug pavogtų daigtų, kurių tarpe buvo daug brangių kedžių.

Teismas įvyks rugsėjo 28 d.

Augščiau minėti darbai užtraukia gėdą ir paželeminimą visiems Binghamtono lietuviams. Tokius nedorus darbus atlieka žmonės netekę doros.

Seniau, kuomet dar gyvavo saliunai, pas mus sukinėjosi trys partijos: girtuoklių, kazirninkų ir vagilių. Dabar, nors saliunų jau nebėra, bet blogi darbai neišnyko, mat vis dar to "gardaus skystimėlio" galima gauti.

Negražios žinutės iš mųs kolonijos.

Pempė.

WESTVILLE, ILL.

Išleistuvių vakarėlis.

Rugsėjo 13 d. čionai vyčiai surengė išleistuvių vakarėlį gerb. kler. P. Jurui, kuris taip uoliai darbavosi vyčių tarpe.

Gerb. kler. Juras, atsisveikindamas prabylo į vyčius su tokia puikia prakalba, tokiais jausmingais žodžiais, kurie giliai įsmigo į jaunimo širdis.

Paskui visi sėdos užkandžiauti.

Paskui dar prabylo Jonas Poška, kuris pas mus dabar viešpatauja. Jis ir gražiai pakalbėjo.

Skaudu buvo persiskirti su kler. Juru, kuris tiek darbavosi, kad pakelti jauniną. Bet vėl džiaugsmas iš antros pusės, kad jis važiuoja mokinties. Kitą metą jam vėl atvažiavus tikimės išgirsti nuo jo daug ko naujo.

Tegul jam Dievas padeda kopasekmingiausia mokinties. Tegul šitie metai buna jam laimingi. Visi 85-tos kuopos vyčiai jam to linki.

J. K.

LIET. PILIEČIŲ DR-JOS VAK. PA.
Pittsburgh, Pa.
Valdybos Antrašai:

Pirm.—V. Samson, 1924 Carson Street.

Vice-pirm.—J. P. Petraitis, 1313 Carson Street.

Prot. rašt.—J. W. Patekevich, 2104 Merriman Street.

Fin. rašt.—W. Stacinskas, 2102 Merriman Street.

Iždininkas—J. Jonelis, 157 Meultrie Avenue.

Direktoriai:

J. Janauskas, 75 So. 19th St.

P. Kildušis, 2037 Jane St.

S. Liutinskas, Box 524, Castle Shannon, Pa.

A. Normantas, Box 441, Castle Shannon, Pa.

J. Marcinkevicz, 160 So 19th Street, S. S.

S. Simanavičius, 2228 Sarah Street, S. S.

Ligonių Komitetai:

P. Bardziliauckas, 2223 Larkins Alley, S. S.

P. Marmokas, Box 342, Castle Shannon, Pa.

Susirinkimai atsibuna pirmutinį utarninką kiekvieno mėnesio, 8 val. vakare.

Jonas W. Patekevich, Prot. rašt.
L. P. D., Vak. Pa.

ANT ISMAINIMO.

Kas turite mažą namą tai aš išmainysiu ant naujo murinio namo 2 pagyvenimų po 6 kambarius randos $100 į mėnesį Kaina $8,500.

Wm. Kazlauskas.
3333 So. Halsted St.

3 GERIAUSIOS PROGOS!

Parsiduoda puikus trijų pagyvenimų namas su gazu, elektra, maudynėms ir kitais parankumais; 4 metai kaip statytas ir neša geras randas; namas randasi lietuvių apielinkėje Brighton Parke ant Richmond gatvės netoli nuo Archer gatvekarių; kaina $5,000:

Antras geras pirkinys yra namas North sides apielinkėje; septyni pagyvenimai ir neša geras randas; kaina $5,000; galima priimti lota, automobilių ar bile kokį biznį kaipo dalį įmokėjimo.

Trečias yra vėl geras pirkinys, yra dviejų pagyvenimų murinis namas, kuris parsiduoda pigiai ir randasi geroj Bridgeporto apielinkėje; kaina $2,500.

Visi tie kurie ieškote nusipirkti sau gero namo taigi nepraleiskite nepamatę šitos namus, nes tai yra jusų geriausios progos ir žinokite kad visų pinigų nereikia turėti perkant vieną iš viršminėtų namų. Del tolesnių informacijų atsilankykite dienomis ar tai vakarais pas

A. GRIGAS & CO.,
3114 S. Halsted St. Chicago.

REIKALAUJA

REIKALAUJAME

BUSHELMANŲ

MES REIKALAUJAME PIRMOS KLIASOS KRIAUČIŲ DEL ĮVAIRIŲ DARBŲ ANT KOATŲ.

ATSIŠAUKITE, EMPLOYMENT DEPT.

B. KUPPENHEIMER & CO.
218 W. CONGRESS STR.
ARTI FRANKLIN GATVĖS.

Reikalinga mergina prie namų darbo gera mokestis tik du šeiminoj. Atsišaukite tuojaus adresu:

W. Message.
3548 S. Halsted St. Chicago, Ill.

Reikalingi Karpenteriai.

Lietuvių Pramonės Bendrovei reikalingi DU GERI KARPENTERIAI mokanti visą darbą prie namų statymo. Darbas ant visados mokestis geras nuo 75c. į val. ir augščiau. 9 valand. darbo diena. Atsišaukit greitai paduodami kur dirbot? Kaip ilgai? Ir kaip greitai galite atvažiuoti dirbti. Rašykit ant šio antrašo:

Lithuanian Amer. Trading Co.
Constr. Dept.
130 Wooster Ave. Akron, Ohio.

PAIEŠKOJIMAI.

Paieškau savo tėvo Antano Balčiaus. Apie 3 metai atgal gyveno Elizabeth, Pa. miestelyje, dabar nežinau kur. Prašau kas žinoti pranešti sekančia adresu:

Jonas Balčius.
4330 So. Wood Str. Chicago, Ill.

ANT PARDAVIMO.

Parsiduoda naujas automobilius — Hupmobile 1916 modelio 5 pasažierių visai pigiai, nauji tires priimu Liberty bondsus už pilna preke. Atsišaukit kuogreičiausio, nuo 4 iki 8 vakare.
5437 S. Robey Str. Chicago, Ill.

ANT PARDAVIMO.

Medinis namas 5 kambarių, basementas 7 pėdų cementinis, grindis aržuolinės, gazas elektra ir plovinai kubilai, kaina $5,250. Atsišaukite pas savininką:
6821 S. Campbell Ave.

EXTRA.

Parsiduoda labai pigiai spausčinama mašina su Lietuviškomis raidemis ir peilių popierai pjauti. Kam butų reikalinga atsišaukit į

"Draugo" Administracija,
(P. G.)
1800 W. 46 St. Chicago, Ill.

EXTRA.

Parsiduoda lotas lietuvių apgyventoj vietoj. Netoli lietuviškos bažnyčios, mokyklos ir parkų. Bizniui ar stubai labai puikį vieta. Atsišaukite pas:

P. P. Kalinauskas.
2919 W. 40th St. Chicago.

BARGENAS

Ant pardavimo gražus 2 pagyvenimų štimų šildomas murinis namas, elektros, šviesa, beveik naujas, garadžius štimų šildomas ir elektros šviesa, pumpa, garadžius, atneša randos $70.00 į menesį Kaina $6,250.00.

Ant pardavimo greitai

6 kambarių murinis namas kurio priešakys į gražų parką, lotas 204½ pėdos ilgio, atneša randos $25.00 į menesi. Turi buti parduotas prieš rugsėjo 25, 1919. Kaina $2,750.00.

Atsišaukite
Chas. Patkus
3007 Archer Ave.

S. D. LACHAWICZ

Lietuvys Graborius patarnauja laidotuvese ko pigiausia. Reikale meldžiu atsišaukti, o mano darbu busite užganedinti.

2314 W. 23 Pl. Chicago, Ill.
Tel. Canal 2199.

Dr. A. K. RUTKAUSKAS
Telefonas McKinley 5764
GYDO VISOKIAS LIGAS
2457 South Western Boulevard
Kampas W. 35-tos gatvės

Dr. M. T. Strikol'is
LIETUVIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1757 W. 47th St., Chicago, Ill.
Ofiso Telefonas Boulevard 160
Namų Telefonas Seeley 420

Tel. Drover 7042
Dr. C. Z. Vezelis
LIETUVIS DENTISTAS
Valandos: nuo 9 ryto iki 9 vak.
Nedėliomis pagal sutarimą
1742 SO. ASHLAND AVENUE
arti 47-tos Gatvės

DR. I. E. MAKARAS
Lietuvis Gydytojas ir Chirurgas
Ofisas: 1741 W. 47th Street
Valandos: 9:30—12, 3—5 ir 7—9.
Telefonas: Boulevard 3480.
Rezidencija: 4515 So. Wood St.
Telefonas: Yards 723.

AMERIKOS LIETUVIŲ
MOKYKLA

Mokinama: angliškos ir lietuviškos kalbų, aritmetikos, knygvedystės, stenografijos, typewriting, pirklybos teisių, Suv. Valst. istorijos, abelnos istorijos, geografijos, politikinės ekonomijos, pilietystės, dailiarašystės.

Mokinimo valandos: nuo 9 ryto iki 4 valandos po pietų; vakarais nuo 6 iki 10 val.

3106 So. Halsted St., Chicago.

SERGĖKITE SAVO AKIS.

Smetonos geral pritaikint akinius bus palengvinimu del Jusų akių. Kuomet tu kenti nuo galvos skaudėjimo, kuomet raidės lejasi į krūvą, kuomet skaitai ar siuvi ar rašai, tai [illegible] reikia Jums akinių. Mano 15 metų patyrimas priduos Jums geriausį patarnavimą už prieinamą kainą, net taip žemai net ik $3.00.

JOHN SMETANA
Akių Specijalistas
1801 S. Ashland Av. Chicago
Egzaminas suteikiamas dykai.
Kampas 18-tos gatvės.
3-čios lubos virš Platt'o aptiekos
Kanalaris 14, 15, 16, 17 ir 18
Tėmykite į mano parašą.
Valandos: nuo 7 val. ryto iki 9 val. vakare. Panedėliais, Seredomis ir Petnyčiomis.

PEARL QUEEN KONCERTINOS

Dabar yra patvirtintos ir vartojamos daugumos lietuvių, kurie grajija koncertiną ir augštai rekomenduojama kaipo geriausia koncertina padaryta Suvienytose Valstijose Amerike. Mes galime jas parupinti augšto arba žemo tono.

Reikalaukite katalogo, kurį išsiunčiame dykai.

GEORGI & VITAK MUSIC CO.
1540 W. 47th St., Chicago, Ill.

Uždirbk $35 iki $50 į savaitę

Kirpejiai ir kriaučiai yra reikalaujami visuomet, jie turi trumpas valandas ir lengva darba.

Mes galime jus išmokyti šio darbo į trumpa laika dienomis ar vakarais, už maža kaina. Specijalis skyrius mokinimo ant siuvamu Power mašinų.

MASTER SCHOOL,
J. F. Kasnicka, Perdėtinis
100 N. State Str.
Kamp. Lake Gat. 4 lubos

DR. D. J. BAGOČIUS
Lietuvis Gydytojas ir Chirurgas
Ofisas 10900 So. Michigan Ave.
Rezidencija 10731 So. Michigan Av.
Roseland, Ill.
Telefonas rezidencijos ir ofiso Pullman 342.
Val.: 9 ryto iki 11 d.; 2 po pietų iki 4; 6 iki 9 vakare. Ned. 9 iki 12.

Dr. S. Naikelis
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4712 So. Ashland Ave.
Phone Drover 7042
Cicero Office
4847 W. 14-th St.
Phone Cicero 29
Rezidencija 3336 W. 66-th St.
Phone Prospect 8555

Telefonas Pullman 60
DR. W. A. MAJOR
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Ofisas 11719 Michigan Ave.
Adynos 8:30 iki 9 išryto — 1 iki 2 po pietų — 6:30 iki 8:30 vakare.
Nedėliomis nuo 10 iki 11 išryto

DR. LEO AWOTIN
Gydytojas, Chirurgas, Akušeris.
1920 So. Halsted St., Chicago.
Kalba lietuviškai, latviškai ir rusiškai.
Valandos: 10 — 12 ryta; 6 — 9 vakare
Tel. Canal 4367

Dr. M. Stupnicki
3109 So. Morgan Street
CHICAGO, ILLINOIS
Telefonas Yards 5032
Valandos: — 8 iki 11 iš ryto; 5 po pietų iki 8 vak. Nedėliomis nuo 5 iki 3 val. vakare.

Dr. G. M. GLASER
Praktikuoja 27 metai
Ofisas 2149 So. Morgan St.
Kertė 32-ro St., Chicago, Ill.
SPECIJALISTAS
Moteriškų, Vyriškų, taipgi chroniškų ligų.
OFISO VALANDOS: Nuo 9 ryto iki 10, nuo 12 iki 2 po piet, nuo 7 iki 8 valandai vakare.
Nedėliomis nuo 9 iki 2 po piet
Telefonas Yards 687

JOSEPH C. WOLON
Lietuvis Advokatas
29 SO. LA SALLE STREET
Gyvenimo Tel. Humboldt 97
Vakarais 2911 W. 22-nd Street
Tel. Rockwell 6599
CHICAGO, ILL.

Resid. 933 So. Ashland Blv. Chicago
Telefonas Haymarket 3544

DR. A. A. ROTH,
Rusas gydytojas ir chirurgas
Specijalistas Moteriškų, Vyriškų Vaikų ir visų chroniškų ligų
Ofisas: 3354 So. Halsted St., Chicago
Telefonas Drover 9653
VALANDOS: 10—11 ryto 2—3 po pietų 7—8 vak. Nedėliomis 10—12 d.

V. W. RUTKAUSKAS
ADVOKATAS
Veda Bilas Visuose Teismuose
Ofisas Didmiestyj:
69 W. WASHINGTON STREET
Kambaris 609
Tel. Central 5473
Gyvenimas, 812 W. 33rd St.
Tel. Yards 4681

CHICAGOJE.

KATALIKIŠKOS ŠVENTĖS.

Šeštadienis, rugsėjis. 20 d., Šv. Kvartalinė d. (pasnikas).

Sekmadienis, rugsėjis 21 d., Šv. Matas. ap.

Pirmadienis, rugsėjis 22 d., Šv. Tamas Vilanietis, arciv.

RUOŠIAMASI PRIE STREIKO PLIENO DIRBTUVĖSE.

Bus atkakli kova darbo su kapitalu.

United States Steel Korporacija, prie kurios priguli kuone visos plieno dirbtuvių kompanijos, pasakė darbininkams, kurių yra šimtai tukstančių, jog su anais nenori turėti nieko bendra. Tos korporacijos direktorių tarybos pirmininkas Gary griežtai atsisakė pasimatyti su darbininkų unijų atstovais ir asmeniškai nuo anų priimti darbininkų reikalavimus. Be šito Gary dar pažymėjo, kad plieno korporacija atsisako pripažinti darbininkų uniją.

Darbininkų organizacija tuomi buvo labai įžeista ir ieškojo priemonių palenkti kaip nors užsispyrusį plieno korporacijos viršininką. Bet tasai pasirodė yra neperkalbamas.

Tad darbininkams neliko kitokio išėjimo, kaip tik pakelti generalį streiką ir susiremti su kapitalu.

Streikas paskelbtas. Prasidės jis ateinančio pirmadienio ryte.

Streiko sustabdymas, sako darbininkų vadai, priguli nuo paties plieno korporacijos viršininko Gary. Jis gali nusileisti ir sutikti pasimatyti su darbininkų atstovais. Jei jis tą padarytų, streikas butų sulaikytas kadir paskutinę valandą.

Darbininkai stipriai susiorganizavę.

Plieno dirbtuvių darbininkų organizacijoje yra 24 atskirios unijos. Tos unijos šiandie veikia bendrai. Jos visos priguli prie Amerikos Darbo Federacijos. Tos visos unijos turi bendrą komitetą, kurs darbuojasi darbininkų reikalais. Tas komitetas norėjo pasimatyti su plieno korporacijos viršininku. Jis šiandie ves streiką.

Daugelis plieno dirbtuvių darbininkų nepriguli prie jokių unijų. Bet jų yra neskaitlinga dalis, žymi mažuma. Ant tų tad darbininkų šiandie plieno korporacija ir pasiremia. Sako, tie darbininkai dirbsią streiko metu. Bet tai tuščias manymas.

Amerikos Darbo Federacijos prezidentas Gompers karštai darbavosi su tikslu sulaikyti streiką. Bet pagaliaus jis pamatė, jog tolimesnis jo veikimas darbininkų organizacijai gali but nenaudingas. Gi užtad geras daiktas butų kapitalui.

Paklaustas, ką jis manąs apie streiką, atsakė:

"Aš savo atlikau, ką tik galėjau plieno dirbtuvių darbininkų reikale ir šalies labui."

Tas visas jo atsakymas.

Darbininkų reikalavimai.

Darbininkai turi pagaminę visą eilę svarbių reikalavimų, del kurių prisieina jiems pakelti kovą. Tarpe tų reikalavimų yra:

Priimti atgal darban visus darbininkus, katrie iš darbo prašalinti už jų veikimą darbininkų organizacijos reikalais.

Įvesti aštuonių valandų darbą dienoje.

Įvesti savaitėje šešias dienas darbui, gi septintą atsilsiui.

Padidinti darbininkams užmokestį taip, kad ta butų atsakanti pragyvenimo reikalavimams.

Įvesti dvigubą užmokestį už darbo viršlaikį, už darbą sekmadieniais ir šventėmis.

Panaikinti kompanijų unijas.

Statoma dar ir daugiau reikalavimų. Bet anie ne tokie svarbus, kaip čia paminėti.

Darbininkai turi laimėti.

Iš šalies žiurint atrodo, kad šita kova bus pradėta svarbiausia už pripažinimą darbininkų organizacijos.

Bet taip nėra. Čia bus kova už tai, kad ateityj apsaugoti darbininkų gyvastį, jų namus ir šeimynas ir užtikrinti darbininkams laimingesnę ateitį.

Organizuoti plieno dirbtuvių darbininkai yra stiprus. Jie turi laimėti kovą. Kitų didžiulių industrijų darbininkai laimėjo. Bus taip ir plieno industrijoje. Turi pasibaigti prispaudimas ir išnaudojimas darbininkų.

GEN. PERSHING BUS CHICAGOJE.

Parvažiavo iš Washingtono miesto majoro pasiųstas tenai komitetas pakviesti gen. Pershingą Chicagon.

Generolas komitetui pasižadėjo aplankyti musų miestą pasitaikius pirmajai progai. Gen. Pershing dabar norįs atsilsėti nors porą savaičių ir tuo metu pagaminti raportą iš savo nuveikimų karės lauke.

Paskui, sako, jis busiąs kiek liuosesnis, tad ir Chicagą aplankysiąs.

PAGAUTA KETURI PLĖŠIKAI.

Ties Kaneville, už 10 mylių vakaruose nuo Aurora, policija pagavo 4 plėšikus po smarkaus su jais susirėmimo.

Tie plėšikai buvo užpuolę automobilių pašiurę Somonauke. Paskui vienu automobiliu nuvažiavo.

Policija sėdo į kitus automobilius ir plėšikus vijosi per tris pavietus. Pagaliaus sugavo.

Trys iš jų yra chicaginiai, gi vienas iš Detroito. Pastarasis eina 80 metus.

BEREIKALO DIDELIS "TRIUBELIS".

Municipaliam teisme aną dieną prieš teisėją Graham atsistojo I. A. Rosenberg, 123 So. Honore gat., ir pareikalavo waranto suareštuoti savo kaimynę Mrs. Connors.

Rosenberg pasakojo:

"Turiu šunį vardu Pete. Aną vakarą išėjau laukan ir pašaukiau: "Eikš, Pete, eikš, Pete!" Mrs. Connors turi sunų kariuomenėje. Jinai pamanė, kad aš taip šaukdamas ją pajuokiu. Kad nepakels jinai baisiausio trukšmo. Nelengva buvo ir klausyti. Už tai dabar noriu ją suareštuoti."

Teisėjas jam davė sugestiją, ar jis negalįs šunies pavadinimo pamainyti kadir žodžiu "Pat." Tą sugestiją parėme policijos leitenantas.

Rosenberg sutiko. Ir nuėjo sveikas namo be waranto.

IŠ CHICAGOS LIETUVIŲ KOLONIJŲ

AČIU.

Tariu nuoširdų ačių visiems dalyvavusiems Lietuvių dienos programe Visatinėje Amerikos Parodoje, rugsėjo 14 d., butent: gerb. Chicagos vargoninkams, Susivienijimo chorų nariams, šokėjams ir solistams, kurie nesigailėjo nei laiko, nei triuso by tik tinkamai svetimtaučių tarpe atstovauti lietuvius.

Tvarkytojas muzikalio skyriaus parodoje, žinomas muzikas p. Redey, asmeniškai dėkojo lietuviams ir pasakė: "jog laike visos parodos, lietuviai pasirodė puikiausiai."

A. S. Pocius,
Vedėjas muzikalės dalies.

IŠ DIEVO APVEIZDOS PARAP.

Ką jos padarė?

Pasaulyje viskas mainosi, nestovi ant vietos. Žiurėk,žmogus gimęs, auga. Užaugęs veda; apsivedęs savo vieton kitus jaunus auklėja. Tie ir vėl auga, veda, sensta ir taip toliau.

Nevien tik tas keistas apsireiškimas tavaruoja prieš akis. Žiurėk, dar kiek kitokių naujų idėjų klėsta, plėtojasi su naująja žmonija.

Atsiminkite, kiek iš seniau nei sapnuot niekas nesapnavo, kad moterys lygias teises turės kada Lietuvoje, kuomet jų nei vyrai neturėjo. Dabar laisvos. Laikui bėgant, lygybei naudojantis gali atsieiti matyti jas ir policmonais ir dar kitokiais urėdninkais, latrus vyrus begaudant, kemšant į šaltasias ir kitokius, pirma nei galva nemanytus, šposus vyrams krečiant.

Žiurėkite, ką jos dabar padarė pas mus. Kitas dar nenorėsit ir tikėti.

Pernai rengė visi bazarą. Šįmet-gi jos vienos tylomis, lyg šešėliai nešlamant, pabrukšt ir užbėgo jiems už akių. Tik tada jie suprato, kad ne juokas, kada pamatė iškeltą virš svetainės durų, užrašytą didžiausiomis juodomis raidėmis ant lentos, kaip visos durys, "Bazaras! Bazaras!"

Vyrai praeidami pro šalį tik pečiais trukčioja, usus suka ir sako viens kitam: "Laikai mainosi, laikai mainosi." Jos jau atlieka didelius darbus ir be musų.

Bazaras, o ne koks bazarėlis. Tik žvilkterėk, ko ten jame nerasi. Visko pilna: menkniekų ir gerų daiktų, negyvų ir gyvų sutvėrimų.Dar aušra nepasirodė, jau išgirsi kaip iš bazaro gardų išbudę vištos, gaidžiai, paršeliai kriuksi, gieda, karksi visokiais garsais, lyg kokiame dvare.

Dar čia neviskas. Mestelėk akį į negyvos mėsos sandelį: kupčiais stovi sukrauta kilbasos, kumpiai. Vieną vakarą, žiurėk, pamažins, išneš, kitame vėl tiek pat. Kas ten ir begali žinoti kas tą visą dapildo. O-gi gėrimų, gėrimėlių—nors maudykis: ir iš miežio grudo su apvynių spurgu alučio, obuolių sulčių, duonos plutų kvaso. Ką čia ir beišvardinsi visą. Geriaus ateik pats ir pamatysi; dar ir namon gausi parsinešti.

Beje, dar vienas nepaminėtas indomėlis—tai rukorių šlėga. Prie jos tai tikrai gražu žiurėt, kurią vyrai, kaip kupečiai, ploja įnirtę už cigarus. Nekiekvienas pusbernėlis ir gali. Reikia standžių vyriukų. Aštoniolikiečiai visi patys į petį, užtai dzvanelis ir nestoji dzvanijęs. Mačiau ant "prieporto," let tik gali išmušti iki pusei. Ir nesidyviju, kokie ten vyrai, kaip moterys, silpnučiai.

Truputėlis.

Iš WEST SIDE.

Svarbios prakalbos!

Westsideje.

Ateinantį sekmadienį, t. y. 21 d. rugs. 7 val. vakare, Aušros Vartų parapijinėje svetainėje įvyks labai svarbios prakalbos.

Kalbės gerb. kun. prof. **P. Bučys** ir kun. F. B. Serafinas, **Visi ateikit į prakalbas!**

ŠV. KAZIMIERO AKADĖMIJOS REMĖJŲ DRAUGIJOS PRANEŠIMAS.

Mėnesinis susirinkimas Šv. Kazimiero Akadėmijos Remėjų dr-jos įvyks nedėlioj, rugs., 21 d., 2 val. po pietų, Šv. Kazimiero Vienuolijoje.

Visi Chicagos ir apielinkės skyriai malonėkite prisiųsti atstoves į šį susirinkimą, nes reiks tarties apie draugijos ženklelius, tolymesnį draugijos programo vykinimą ir t.t.

Nuoširdžiai kviečia,
Valdyba.

CHICAGIEČIŲ VYČIŲ ARTISTŲ DOMAI.

Sulig L. Vyčių Chicagos Apskričio nutarimo, kad organizuoti Dramatišką Ratelį, organizavimo komisija apvažiavo su šiuo reikalu visas kuopas, išaiškindama Dramatiško Ratelio svarbą bei plenus, kurie bus vykinami suorganizavus šitą Ratelį.

Aptarimui reikalų ir galutinam Dramatiško Ratelio suorganizavimui yra šaukiamas suvažiavimas visų artistų rugsėjo 23 d., utarninke, Dievo Apveizdos parap. svetainėje. Pradžia 7 val. vakare.

Pageidaujama, kad visi, kurie tik interesuojasi Dramatišku Rateliu, skaitlingai suvažiuotų ir atsivežtų naudingų sumanymų.

Organizavimo Komisija.

IŠ BRIDGEPORTO.

L. Vyčių 16 kp. extra susirinkimas bus nedėlioj, rugsėjo 21 d. tuoj po pamaldų. Visi nariai yra kviečiami susirinkti, nes daug svarbių reikalų aptarti kaslink rengiamų vakarų ir tt.

A. B.

NEĮVYKĘS SUMANYMAS.

Žubarų Onutė dažnai buvo prisiklausius, kad ją mama pagirdavo, kad ji labai gražiai ir tykiai miega. Iš to Onutė labai didžiavosi, kad nors vieną ypatybę turi pagirtiną, už kurią jos pačios mama pagiria: kad labai tykiai ir gražiai miega.

Onutei pasinorėjo ir pačiai pamatyti kaip ji miega. Sykį eidama gulti, priešais lovą pasikabino veidrodį (zerkolą), manydama, kad galės pati pamatyti kaip ji miega. Bet sumanymas įvyko su nuostoliu. Netik miegodama savęs nematė, bet besivartant per miegus po lovą veidrodį pastumė ir tas sudužo į šukes.

J. V. Kovas.

PIRKITE KARĖS TAUPYMO ŽENKLELIUS (W.S.S.).

Ar Jau Buvai Šv. Jurgio Parapijos KERMOŠIUI-BAZARE?

Jeigu dar nebuvai tai tuojaus nueik

Nes tiktai penki vakarai beliko

Bazaras atsibus Seredomis-Subatomis ir Nedeliomis.

-- Rugp. 20-21-24-27-28 --

Saleje ir kieme 32rd. Place ir Auburn Ave.

Bazare kimšte, prisikimše žmonių, o kokių tenais žaislų ir daiktų yra tai gali tiktai tas apsakyti kas yra bazare buves ir mates.

Taigi nepasilik tų tarpe kurie neatsilanke po laikui gailesi, bet šįvakarą ateik o tikrai džiaugsiesi. Nusipirkes tikieta Nedėlioj su juo gali ineiti į Bazara Serėdoj ir Subatoj.

Kviečia nuoširdžiai — **Klebonas ir Komitetas.**

NESLEPK SAVO SUTAUPYMU

Name, kadangi yra baisu patrotyti juos, jei yra sunkiai uždirbti per ilgą laiką. Namas nera vieta laikymui sutaupytų pinigų kadangi lengvai juos gali ugnis sunaikinti arba vagis pavogti.

Bankas Yra Vienatine Vieta

dejimui taupumo, vienok reikia temyti ant to, kad Tavo sunkiai uždirbtas skatikas, butų padetas tvirtam ir tikram banke, kuri yra pasitikini.

Peoples Stock Yards State Bank

Didžiausis Bankas po kontrole Illinois Valstijos šalimiestyj, su turtu perviršiu 12 milijonų dolierių, yra tikriausi vieta sudejimui Tavo sutaupytų pinigų, del to kad musų bankoje deda pinigus VALDŽIA SUVIENYTŲ VALSTIJŲ ir MIESTAS CHICAGO, taipgi tukstančiai vertelgų ir darbininkų.

Neatideliok, bet pradek deti savo sutaupintus pinigus kuogreičiausiai — šiandien. Mokame 3 nuoš. metams sudetiems taupinimui. Galite pradeti su vienu dolieriu.

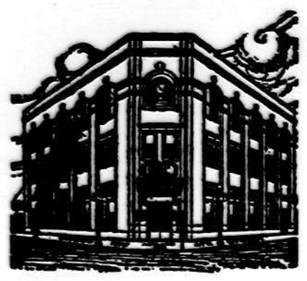

PEOPLES STOCK YARDS STATE BANK

ASHLAND AVENUE, KAMPAS 47-tos GATVĖS

DIDŽIAUSIAS, SEN'AUSIAS IR TRIRČIAUSIAS VALSTIJINIS BANKAS VAKARUOS NUO GYVULIŲ SKERDYKLŲ.

SKAITYKITE IR PLATINKITE "DRAUGĄ".

DIDŽIAUSIA LIETUVIŠKA KRAUTUVĖ CHICAGOJE

PEARL QUEEN KONCERTINA

NEMOKĖSI PINIGUS BEREIKALO

Musų krautuvė—viena iš didžiausių Chicagoje

Parduodame už žemiausią kainą, kur kitur taip negausi. Mašinėlių laiškams drukuoti ir ofiso darbams yra naujausios mados. Užlaikom visokius laikrodžius, žiedus, šliubinius ir deimantinius; gramafonus lietuviškais rekordais ir koncertinių geriausių, armonikų rusiškų ir prusiškų išdirbysčių. Balalaikų, gitarų ir smuikų, kokių tik reikia. Dirbame visokius ženklus draugystėms, taisome laikrodžius ir muzikališkus instrumentus atsakančiai. Kurie prisiųs trijų centų krasaženklį gaus kataliogą veltui.

Steponas P. Kazlawski

4632 So. ASHLAND AVE., CHICAGO, ILL.

Telefonas: DROVER 7309